

INAUTERIAK

Mozorroz jantzi da Uribe Kosta

Getxo Marisol Trebiño

«Emakume guztion
puntu komuna
abortua zen»

5 | Erretratua

Uribe Kosta Genero-arrakala

Zientzia
emakumeena ere
bada

6-9 | Sakonean

Sagarminaga eta Nerekan

«Ilusioz
sortutako
proiektua da»

24-27 | Berbetan

BESTE MODURA

Eskatu Nafarroa erdi eta hegoaldeko
oliba-olio birjina estra, kontserbak,
ardoa, arroza, pasta eta lekaleak euskaraz
etiketatuta eta jatorrizko prezioan

DENONA DA ONURA

Martxoak 10-26
errigora.eus

Aurkibidea

- 4 Puntua eta kontrapuntua
- 5 Erretratua
- 6 Zientzia emakumea ere bada
- 10 Herriak
- 20 Hirudika: Inauteriak Uribe Kostan
- 24 Berbetan: Maitane Nerekan eta Irantzu Sagarminaga, tokiko kazetaritzaz
- 28 Eskualdeko agenda
- 30 Lehen/orain eta Uribitakora
- 31 Kultura
- 32 Mikel Piña eta Asier Lores, *Chaos in Algorta* proiektua
- 33 Yera Llona eta Asier Martiarena, muralismoaz
- 34 Iritziak eta Horoskopoa
- 36 Getxo Rugby Touch
- 38 Hirukira Olgetan: umeentzako denbora-pasak
- 40 Faceguk: Zer ari zara ikasten?
- 41 Mundukatuak: Paula Vidal
- 42 Atzera begira
- 43 Zozketak

hiruka

HIRUKA kooperatiba elkarte

Helbidea: Martikoena, 16, 2.a · 48992 GETXO

e-posta: hiruka@hiruka.eus

Telefona: 944 911 337

Publizitatea: Amaia Legarreta

Erredakzioa: Nahia Martinez Gondra, Iker Rincon Moreno, Hodei Torres eta Ander Zarraga

Diseinua eta maketazioa: Artefakto Estudio

Kudeaketa eta administrazioa: Ziortza Merino

Zenbaki honetako kolaboratzaileak: Aitana Hernandez, Ainhoa Ortells, Bea Sever, Gorka Aurre eta Leire Zorraquin

Filmazioa eta Inprimategia: Gertu Inprimategia

Lege-gordailua: BI-2022-2014

ISSN: 2386-98-95

Ale-kopurua: 5.000

CC-BY-SA

HIRUKAK ez du zertan bat etorri aldizkari honetan parte hartzen duten kolaboratzaileek adierazitako iritziakaz.

Erakunde laguntzaileak

Bizkaia
foru aldundia
diputación foral

Aldizkari honek Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntza jaso du.

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

Kultura eta Hizkuntza Politika
Sailak (Hizkuntza Politikarako
Sailburuordetzak) diruz lagundua.

Zapalkuntzaren matematikak

AITANA LOPEZ HERNANDEZ Lan-zuzenbidean aditua

XIX. eta XX. mendeetan langile mugimenduak lanordu murrizketa aldarrikatu zuen «8 ordu lanerako, 8 ordu gozatzeko, 8 ordu lotarako» lelopean. Lanorduen murrizketa pil-pilean dago berriz ere Estatuko Gobernuaren proposamena dela eta.

Galdera, orduan eta orain, berbera da: egunean 8 ordu lan egiten badugu, aisialdiari beste 8 badagozkio eta gainontzekoak lotarako badira... Nork, noiz eta nola garbitzen du etxea, zaintzen ditu umeak, kozinatzen du eta laguntzen ditu nagusiak osasun zentrora?

Erantzuna, lehen eta orain, bada emakumeek (nork), bere aisialdi eta loaldian (noiz), ahalegin handiz eta bere osasunaren kostuz (nola). 8-8-8 araua gizonentzat dago erreserbaturik, ezinbestekoa izanik emakumeak lanaldi bikoitza mantentzea horretarako. Matematikek ez dute iruzur egiten.

Emakumeak etxeko neskametzatik askatzea feminismoaren funtsezko aldarrikapena da. Baina emakumeak etxeetatik ateratzeko, lanaldi murrizketa ez da nahikoa, beharrezkoa dugu ere gizonak horietan sartzea. Ezinbestekoa da etxetik kanpoko lanorduak murriztea, noski baietz, baina etxeko lana banatzea ere.

Flora Tristanez zioen moduan, bada gizon langilea baino zapalduagorik: horren emaztea.

Antsietate eta Depresio Aroa

AINHOA ORTELLS Kulturgilea eta artista

Azkenaldian azkura nabaritzen ari naiz buruan. Eta ez da zorri kontua. Buru barrutik dabilen kontua da. Ezinegona, nik uste. Martxoak 8a badator, eta egunerokoak ikusita, mundua geroz eta eroago dabilela iruditzen zait (bakarra ez naizela ere badakit).

Batak bestea popatik hartzera bidaltzea omen da ideia orokorra, edo hala dirudi. Bata bestearen gainean egon edo sentitu nahian edo. Nahiz eta historian argi ikus dezakegun zelan amaituko den hau dena.

Seguimos con: «A ver quién la tiene más grande».

Atzeraka goaz. Gure etorkizuna irudikatuko duten gure txiki eta ertainei bide ezegokia erakusten. Aukera okerrak irakasten. Eta gure nagusiei beldurra eragitea ere gustuko dugula badirudi... (Eta ez dute ez batzuek ez besteek merezi). Pandemia garaian ez omen genuen elkar errespetatzeaz ezer ikasi. Txalo egiten, akaso.

Ea ez dugun negar malko gehiago erortzen ikusten. Ea ez dugun hainbeste beldur igartzen jarraitzen.

Ez dezagun utzi azken landa lehor honen azken lore bakarti horren azken petaloa hiltzen. Ireki ditzagun hegoak eta bota diezaiegun puzker potolo eta nazkagarri bat min egin nahi diguten horiei guztiei, ea behingoz gure aldetik urrun doazen.

Egun ederra izan dezazuela. 😊😞

Puntua eta kontrapuntua **Inauteriak**

Maskara jantzita bizi

*Nola urtero heltzen den
aratuste-zita,
antsietate-foku da
orduak outfita:*

*«Ez badugu Donald Trump,
beharko Hobbita!»;
Filtrodun garaiotan,
pentsatzen jarrita,
ez ote gara bizi
Maskara jantzita?*

**PERU
IRASTORZA
SANTXO**
Algorta

*Maskara bat jantzita
danok bizi gara,
eskutatzeko nahia
dugu beharbada.
Orain aratusteak
dinbi eta danba
nahi duzun moztorra
nahi duzun erara
gozatzeko maskara
janzteko eguna da.*

**UNAI
ANGULO
ALDEKOA**
Algorta

Marisol Trebiño Mugimendu antinuklearreko militante feminista

«Emakume guztion puntu komuna abortua zen, denok amaitzen genuelako haurdun»

Militantzia ezberdinek Marisol Trebiñoren bizitza zeharkatu dute; zehazki, borroka antinuklearrak eta feminismoak. Garai horiek harrotasunez gogoratzen ditu.

TESTUA: NAHIA MARTINEZ GONDRA • ARGAZKIA: HODEI TORRES ►

Marisol Trebiño algortarra 1976an hasi zen mitatzen, Franco diktadorea hil eta urtebete beranduago. Gizarte borroka ugari zeuden bizirik orduan, eta bera, batez ere, mugimendu antinuklearran eta feminismoan murgildu zen. Euskal feminismoaren oinarritzko ekarpen teorikoak ezarri zituzten taldeak ekarri ditu gogora: «KAS Emakumeak (1978-1981), Aizan! (1981-1987), Egizan! (1988-2001) eta gaur egungo Bilgune Feminista (2002). Hortik gatoz eta hori gabe ezin dugu egungoa ulertu». Zehazki, Aizan! euskal emakume langileen sorreraren parte izan zen bera, «indar handiko emakume militanteak izan ginen». Orduko emakume guztiak abortuaren borrokak batzen zituen: «Emakume

guztion puntu komuna zen, denok amaitzen genuelako haurdun. Antisorgailuak debekatuta zeudenez, Londrese-ra joaten zen hegazkin bat betetzen genuen bertan abortatzeko. Ilegala zenez, emakume langileentzako asteburuetan antolatzen zen. Antisorgailuak erosteko errezetak ere berrerabiltzen genituen, trikimailuen bidez». Hala, euren sarea oso indartsua zela nabarmendu du, bileretan ehunka emakume batzen baitziren. Egindako bidearen inguruan hausnartzeko; Lemoizko zentral nuklearra da gogoan duen garaipenik garrantzitsuen. «Oso gogorra izan zen, baina Lemoizko zentral nuklearra gelditzea lortu genuen. Urteetan zehar borroka sakona egin nuen». Aitzitik, militantiak «presio eta neke handia» sorrarazi ziola onartzen du, hori zelako bere bizitzaren erdigunea. Gaur egun, politikatik gertu mantentzen den arren, daborduko «asko» egin duela sentitzen du. Hala ere, horrek ez dio bizitasunik ez anbiziozik kendu: «Jubilatu nintzenean, txalaparta jotzen ikasi nuen. Egun, beste emakume batekin batera, txalaparta jotzen dugun bi emakume nagusi bakarrak gara munduan. Horrek harrotasuna ematen dit ere». ◀

Zientzia emakumeena ere bada

Genero-arrakala nabaria da zientzia munduan. Hurrengoak dira faktore nagusiak, besteak beste: emakumezkoen hutsunea kargu altuetan, laguntza gabezia amatasunean eta konfiantza urria euren buruengan. Guztiak dira ezberdintasun sistematiko patriarkalaren emaitza.

TESTUAK: **NAHIA MARTINEZ GONDRA**

ARGAZKIAK: **HODEI TORRES** ►

Luzaroan, gizona izan da erdigune eta erreferente zientzian: gizonezkoek egindako aurkikuntzak dira Historian ikasitakoak, eta euren izenek ematen diote lekukotasuna hiriguneetako kale nagusiei. Aurrerapenak egin arren, oraindino ez da lortu benetako genero-berdintasuna; hala islatzen dute datuek: 2023ko Eustateko ikerketaren arabera, I+G arloan dabilzan 33.591 lagunetatik, 12.497 emakumeak ziren, hau da, %37,23. Zifrez haratago, gutxi dakigu zientziaren munduko emakume horien egunerokoaz. Zailtasunik bizi dute? Gustu pertsonalek eragiten dute emakumeen hutsunea zientzian, ala sozializazioak, erreferente faltak eta hezkuntzak dute eragin handiagoa? Errealitateak askotarikoa dira; hala ere, zientziari lotutako lau emakumeren eskutik euren bizipenetara apur bat gehiago hurbilduko gara. Haiek dira Zuriñe Zulaika Bilbao, Naiara Barrado Izagirre, Amaia Arruabarrena Aristorena eta Nerea Bilbao Barrenetxea.

ZAILTASUNAK, GERORA. Zuriñe Zulaika Bilbao fisikaria da, eta 2007tik meteorologo lanetan dabil EITBn; egun, Eguraldiko koordinazio lanetan. Bere esanetan, txikitatik zientzietako ikasketak egin gura zituen, mundua eta natura ulertzeko grinak bul-tzatuta. «Naturaltasun osoz hasi nituen ikasketak, baina gerora ohartzen zara estereotipoak apurtu behar direla, eta emakumea izateagatik gehiago demostratu behar duzula», laburtu du. Naiara Barrado Izagirre astronomo eta astrofisikariak ere antzeko esperientzia partekatu du. Zientzian sartzeko erabakian «nahiko libre» sentitu zen arren, beranduago emakume zientzialaria izatearen arazoak nabaritu zituen. «Ikusten nuen klasean emakume gutxiago ginel, bai. Nire ikerketa taldeko lehenengo emakumea izan nintzen, baina ez naiz horretaz konturatu denbora pasa den arte», onartu du. Barradok amatasunean ikusi zuen al-daketa. «Niretzako salto bat izan zen ama izatea, bertan argi ikusi nuelako nola zegoen mundua», seinlatu du. «Ama izatean erabakitzen duzu ez dituzula hainbeste ordu estra sartu nahi

Arruabarrenak ikerlariak amatasunean laguntza teknikoak eduki beharko luketela uste du. HODEI TORRES

—zientzia eta ikerketa munduan oso ohikoak direnak—. Orduan, ingurukoek uste dute jada ez duzula hainbeste ikertu nahi. Libre zara hori erabakitzeko, baina gero proiektu gutxiagotan parte hartzeko esaten dizute». Amaia Arruabarrena Aristorenak esperientzia berdina berretsi du. Biomedikuntzan lan egiten du, zehazki, minbiziaren aurkako ikerketan, ikerlari nagusi gisa. Gainera, ama da. «Iraupen aldetik, amatasun eta aitatasun baimen berdinak ditugu Espainiako Estatuan eta hori ondo dago berdintasuna lortzeko bidean. Hala ere, haurdunaldian eta edoskitzean emakumezkoek dugu erantzukizun osoa eta erraztasun gehiago beharko genituzke. Fase horiek eragin handia dute gure alde pertsonal eta profesionalean, eta uste dut gizarte mailatik hori ez dela kontuan hartzen», deitoratu du. Halaber, ikerlarien kasuan, laguntza teknikoak eskaini beharko litzatekeela uste du. Hau da, amatasunean, laborategirako pertsona teknikari bat txertatzea ikerketa guztiz ez eteteko. Halaber, edoskitzearen inkoherentzia salatu du: «MOEk gomendatzen du 2 urtera arte behintzat edoskitzea mantentzea, baina gure amatasun baimena 16 astekoa da. Batzuk saiatu gara edoskitze hori mantentzen lanera bueltatu arren, baina zentro askotan ez dago edoskitze gela bat, adibidez. Ez da beharrezkoa hori izatea; langileen kopuruaren araberako iradokizun bat dela uste dut».

EZEGONKORTASUNA ETA HIERARKIA. Nerea Bilbao Barrenetxea ingeniaria da, eta bere lan zientifikoaren ardatza klimatologiaren eremua da, baita klimatologiak baliabide hidrikoakaz eta kutsadura atmosferikoagaz

«Ama izaterakoan erabakitzen duzu ez dituzula hainbeste ordu estra sartu nahi —zientzia eta ikerketa munduan oso ohikoak direnak—. Orduan, ingurukoek uste dute jada ez duzula hainbeste ikertu nahi. Libre zara hori erabakitzeko, baina gero proiektu gutxiagotan parte hartzeko esaten dizute»

NAIARA BARRADO IZAGIRRE
ASTRONOMO ETA FISIKARIA

«Genero-rolak ezabatzea izan behar da helburua, baina, era berean, aditzera eman behar da ez dela beharrezkoa berariazko ezaugarriak betetzea gradu jakin bat garatzeko, ezta zientzialaria izateko ere»

NEREA BILBAO BARRENETXEA
KLIMATOLOGIAKO IKERLARIA

duen lotura ere. Gazte ikerlari baten errealitatea bizi du, eta zientziaren alorrean dauden genero ezberdintasunak ulertzeko gako batzuk argitu ditu: «Mundu zientifikoa ez dago gizartetik isolatuta eta, beraz, patriarkatuaren botere-harremanak erreproduzitzen ditu. Sistema zientifikoaren ezaugarriak gehitzen baditugu, hala nola prekarietate endemikoa eta izaera hierarkiko nabarmena, nahasketa perfektua dugu gizonen eta emakumeen arteko desberdintasunak areagotu eta betikotzeko sistema zientifikoaren eskala guztietan. Askotan, ikusi ditut botere-abusuak lankideetan, baita nik neuk jasandakoak ere. Zorionez, gero eta ohikoagoa da aurrera ateratzen laguntzen dizuten lankideekin hitz egitea eta bizipen pertsonalak partekatzea. Eta, era berean, gero eta ohikoagoa da ikertzaile gazteek* iraganean naturalizatuta zeuden dinamika horien irakurketa kritikoa egitea». Halaber, *leaky pipeline* fenomeno nabarmendu du: nahiz eta prestakuntza zientifikoen hasierako ikasketetan emakume eta gizonen proportzioa antzekoa izan, kargu altuetan gizonak dira nagusi. «Sistemak, azkenean, emakumeak gizonak baino proportzio handiagoan kanporatzen ditu, genero-alborapen nabarmena duten mekanismoen bitartez». Gainera, gizonen eta emakumeen aukeraketen dituzten graduen aukeraketen alde nabaria dagoela ere ikusten du. Sozialazioan txertatutako genero-rolari egotzi die errua: «Genero-rol horiek ezabatzea izan behar da helburua, baina, era berean, aditzera ematea ez dela beharrezkoa berariazko ezaugarriak betetzea gradu jakin bat garatzeko, ezta zientzialaria izateko ere».

AUTOESTIMUA. Iruzurgilearen sindromea delakoa sufritzen duten pertsonen ez dituzte euren arrakastak barneratzen. Lorpen handiak eskuratu arren, merezi ez dituztela sentitzen dute, eta arrakasta zorteari edo engainuari egozten diote. Zehazki, norberaren gaitasunei buruz hautemandako zalantza-esperientzia subjektibo gisa definitu daiteke.

Hori aipatzerakoan, lau zientzialari emakumeek baieztatu dute aski ondo ezagutzen dutela. «Erabaki bat edota gauza berri bat egiteko orduan, nigan jartzen dudana konfiantza handia da, baina gauzak besteen aurrean azaldu behar ditudanean, telebistan edo hitzaldi batean, adibidez, iruzurgilearen sindromea askotan izan dut», onartu du Zulaikak.

Arruabarrenak azaldu du ikerlari-nagusi postuagaz batera hainbat beldur etorri zitzaizkiola eta, orain, «ia egunero» sentitzen duela. Halaber, generoari lotutako sindromea ere dela hausnartu du. «Orokorrean, ikusi dut emakumeak ez garela hain seguruak. Zalantza gehiago izaten ditugu eta okerrago saltzen gara. Zientzia arloa oso lehiakorra da eta egiten duzuna defendatu behar duzu diru-laguntzak lortzeko. Uste dut zati hori orokorrean hobeto ematen zaiela gizonezkoei». Barradok uste du iruzurgilearen sindromeari aurre egiteko beharrezkoa dela emakumeek esparru publikoetan protagonismoa bereganatzea, besteentzako erreferente bilakatzeko: «Nire adineko emakumei esango nieke: agertu zaitzake eta aurpegia eman, hori oso garrantzitsua delako gazteentzako. Komunikabideetan agertzeaz gain, eskoletan hitzaldiak ere ematen ditut. Gurasoek ere ikusi behar dituzte emakumeak zientzian daudela eta euren alabak bertatik ere joan daitezkeela».

ETORKIZUNEN EMAKUMEENTZAKO ARGIA. Arruabarrenak zientzia munduan sartu gura duten emakumei argi adierazi gura izan die euren buruengan konfiantza izateko, mutilek bezain ondo egin dezaketelako zientzialari lana. Zulaikak ere berretsi du beldurra alde batera uzteko, «ezagutzak ez duelako generorik». Bilbaok, bere aldetik, konfiantza osoa du etorkizuneko emakume ikasleengan eta euren lanean: «Haiek behar ditugu lanbide hau guztiontzako leku politagoa izan dadin».

Hala, argi dago oraindino ezberdintasun eta aldaketa sakonak eman behar direla zientziaren mundua neska gazte, ama eta emakume heldu guztientzako esparru parekatu eta eroso bat bihurtzeko. Hala eta guztiz ere, Zulaikak, Barradok, Arruabarrenak eta Bilbaok daborduko hazia erein dute etorkizuneko emakume zientzialariei bidea errazagoa egiteko. Zientzia emakumeena ere badelako. ◀

% 37,2

emakume zeuden 2023an
I+G esparruan EAEn.

% 31,3

emakume ziren 2003an.
Beraz, 5,9 portzentaje-
puntuko igoera izan du
Eustaten arabera.

8.120

ziren emakume
ikertzaileak 2023an.
Gizonak, aldiz, 14.074
ziren.

«Erabaki bat edota gauza berri bat egiterakoan, nigan jartzen dudana konfiantza handia da, baina gauzak besteen aurrean azaldu behar ditudanean, telebistan edo hitzaldi batean, adibidez, iruzurgilearen sindromea askotan izan dut»

ZURIÑE ZULAIIKA BILBAO
METEOROLOGOA

«Sistemak, azkenean, emakumeak gizonak baino proportzio handiagoan kanporatzen ditu, genero-alborapen nabarmena duten mekanismoen bitartez»

NEREA BILBAO BARRENETXEA
KLIMATOLOGIAKO IKERLARIA

«Ohartzen zara estereotipoak apurtu behar direla, eta emakume izateagatik gehiago demostratu behar duzula»

ZURIÑE ZULAIIKA BILBAO
METEOROLOGOA

«Niretzako salto bat izan zen ama izatea, bertan argi ikusi nuelako nola zegoen mundua»

NAIARA BARRADO IZAGIRRE
ASTRONOMO ETA ASTROFISIKARIA

«Zientzia oso lehiakorra da eta, orokorrean, emakumeak okerrago saltzen garela uste dut. Zalantza gehiago ditugu»

AMAIA ARRUABARRENA ARISTORENA
MINBIZIAREN INGURUKO IKERLARI NAGUSIA

«Askotan ikusi ditut botere-abusuak lankideetan, baita nik neuk jasandakoak ere»

NEREA BILBAO BARRENETXEA
KLIMATOLOGIAKO IKERLARIA

Getxo Umeen kontrako sexu-abusuak

Irregularitasunak salatu dituzte artxibatutako auzian

Hainbat gurasok justizia eskatu dute, Europa ikastetxean lau neskatori egindako sexu-abusuen kasua artxibatu ostean. Borrokan jarraituko dutela iragarri dute.

Europa ikastetxean gertatutako sexu-abusuen kasua behin-behinean artxibatu ostean, lau urteko lau neskatoen gurasoek justizia eskatu dute. Salaketa jarri zuten familiek prozesu judiziala «irregularitasunez beteta» egon dela deitoratu dute, eta ikerketarik gabe auzia itxi izana salatu dute. Ustezko erasotzailea, Haur Hezkuntzako irakasle laguntzaile bat, ez dute epaituko, hura akusatzeko «proba nahikorik» ez dagoelakoan. Horren aurrean, kasua berriro irekitzea exijitu dute: «Abusuak frogatu dira, nola liteke erasotzaileak aske jarraitzea?».

Kasua argitara atera zen ama batek bere alaba ospitalera eraman eta mediku batek sexu-abusuagaz bateragarriak ziren zantzuak antzeman zizkionean; salaketa jarri zuen eta, ondoren, beste hiru familia batu ziren salaketara, alabek irakasle horren jarrera azaleratu ostean. Hala ere, deitoratu dute ikerketa prozesuak oztopo ugari izan dituela: sexu-abusuak frogatu dituzten mediku txostenak ezetsi dituzte, eta, besteak beste, aurrez eraturako probetarako deklarazioak baldintzatu eta egon ziren. Autismoa duen neskato baten

Otsailaren 14an elkarretaratzea egin zuten Algortako Telletxe plazan. HODEI TORRES

«Abusuak frogatu badira, nola liteke erasotzaileak aske jarraitzea? Medikuek baieztatu dute sexu-abusuak egon direla. Ez du zentzurik. Oso atsekabetuta gaude erakundeakaz, baina ez gara geldituko justizia egin arte»

ANONIMOTASUNA GORDE GURA DUEN GURASOETAKO BAT

testigantza ez zuten aintzat hartu, ez ziotelako bere amari laguntzen utzi.

Gurasoek kritikatu dute auzitegiko psikologoek umeei egindako galderak «presio handikoak» eta «erasokorrak» izan zirela, eta ikastetxeko langileen testigantzak zalantzan jarri dituzte. Horrez gain, susmagarriaren gailu elektronikoak konfiskatu ez izana eta funtsezko frogak kontuan hartu ez izana salatu dute.

Kasuaren artxibatzeak haserrea eragin du; familiek sareen bidez kanpaina bat abiatu dute gertatutakoa gizarteratzeko, eta mobilizazioak antolatzen ari dira. Gurasoen ustez, abusuak frogan bidez baieztatu badira, ezin da ulertu erasotzailea zergatik dagoen libre. Irakaslea ikastetxetik kanporatu zuten, baina akademia pribatu batean lanean jarraitzen du. ◀

San Nikolas
IKASTOLA

Erdi gunean ZU

M8 Emakumeen Nazioarteko Eguna

sanikolas.eus

Leioa Umore AUzoka

Umore Azokaren 25. jaialdia auzoetara ere eramango dute aurten

Leioako Umore Azokaren 25. urteurrena dela eta, Udalak Umore AUzoka antolatuko du lehen aldiz, kaleko arte eszenikoak auzoetara eramango dituen ekimen berria. Maiatzaren 3an, 4an, 10ean eta 11n egingo da, eta Pinueta, Txorierri, Lamiako zein San Bartolome auzoetan doako ikuskizunak eskainiko dituzte. Egun horietan, pailazoak, zirkua,

antzerkia eta ilusionismoko ikuskizunak izango dira auzoetan.

Ekimena 2025eko Umore Azokaren atariko izango da, eta Leioako Udalak kultur eskaintza herritar guztiengana hurbiltzeko duen konpromisoaren barruan kokatzen da. Gainera, Kultura Kalean programak apirilean eta uztailean kultur jarduera gehiago eskainiko ditu udalerriko hainbat plazatan. ◀

Institutu berriko lanak, martxan

Jose Miguel Barandiaran Bigarren Hezkuntzako Institutuaren eraikin berria egiteko lanak hasi dituzte Leioan. Zentro berriak DBH eta Batxilergoa hartuko du eta Aldapabarrena kaleko aparkalekuan zegoen tokian kokatuko da. Hezkuntza Sailak 22.804.795,58 euro inbertituko ditu 9.743 metro koadro izango dituen eraikin berrirako. Lanek 22 hilabeteko epea iraungo dute.

Erandio Trafikoa

Asuarrek premiazko konponbideak eskatu dituzte biribilgunerako

Auzokoa Herriko Elkartek Asuko biribilgunean eta inguruetan bide-segurtasun neurririk ez dagoela salatu du maiz. Kexa Erandioko Udalarari helarazi diote, eta Aldundian sinadura-bilketa bat aurkeztu. Azaldu dutenez, 2020an, Aldundiak azterlan bat egin zuen hobekuntzak proposatzen zituena, hala nola semaforoa izango zuen oinezkoen pasabidea. Hala ere, hainbat istripu eta harrapaketa izan diren arren, bizilagunek deitoratu dute erakundeek oraindino ez dutela neurririk hartu eta «eragin tragikoak» dituen egoera noiz arte luzatuko duten galdetu diete. ◀

Erandio Berritze-lanak

Lutxana eta Sondika arteko tren-zerbitzua, hiru hilabatez geld

Euskal Trenbide Sareak (ETS) hiru hilabetez etengo du Lutxana eta Sondika arteko tren-zerbitzua, otsailaren 24tik aurrera. Tarte horretan, balastoa ordezkatu, langak aldatu eta trenbideak berrituko dituzte 4,5 kilometroko trazaduran, Lutxanako eta Sondikako geltokiak eta Zangroizko geralekua barne. Ordezko autobus-zerbitzua geltoki hauek izango ditu: Lutxanan Playabarri eta Lutxana bidean; Zangronizen, geralekuaren ondoan, Sondikarako noranzkoan, eta biribilgunean, Lutxanarako noranzkoan; Sondikan, Mitxine bidea kalean, geltokiaren ondoan. ◀

KALITATEZKO HEZKUNTZA EUSKARAZ

www.betikoikastola.eus
Artatza auzoa, 84, (48940) Leioa
info@betikoikastola.eus
94.464.23.64

KONFIANTZAZKOA ETA HURBILA

- 0-16 adin tartea.
- Euskara eta euskal kultura onarri.
- Ingelesa Haur Hezkuntzatik.
- Guraso kooperatiba.
- Herritarra eta eraldatzailea.
- Autobus zerbitzua 2 urtetatik aurrera.
- Bertako janaria, ikastolan sukaldatua.
- Proiektu berritzaileak:
 - Konfiantzaren pedagogia, EKI, KiVa...
- Irakasleen etengabeko prestakuntza eta inplikazioa.

Oporrak Bakean Ume sahararrak hartzen dituzten familiak

«Familiako kide bihurtzen

Aljeriako Tindufeko errefuxiatuen kanpamenduetako errealtate gordina denbora batez ahaztu ahal izateko aukera eskaintzen die Oporrak Bakean programak gurera datozen saharar umei. Harrera-familia batzuek egon gara euren esperientzia ezagutzeko.

Harrera-familia askok Saharako herriaren egoeraz kontzientziatuta erabakitzen dute ekimenean parte hartzea, besteak beste, ume horiei uda ahaztezina eskaintzeko asmoz. Proiektu horretan parte hartu duten familiek egitasmoaren onura elkarrenganakoa dela nabarmendu dute, bai datozen umei egiten dien onuragatik, baita harrera-familiek jasotzen duten esperientzia aberasgarriagatik ere.

«**FAMILIAKO KIDE BAT GEHIAGO**». Marta Pastor Getxoko bizilagunak azaldu du betidanik izan duela programan hartzeko gogoa, eta institutuan horren inguruko informazioa jaso zuenean, «konturatu nintzen ezetz esateak ume batek uda on bat pasatzeko aukera galtzea suposatzen zuela; gehiago pentsatu gabe parte hartzea erabaki genuen». Bi aldiz parte hartu du berarentzat oso biziak diren egonaldietan: «Haien adineko umeek hemen egiten dituzten jarduerak egiten saiatzen gara, berarentzat ezinezkoa baita kanpamentuetan horrelakorik bizitzea: udalekuak, hondartza, herriko jaiak, bizikletan ibiltzea... Denetarik egiten dugu, ahalik eta gehien goza dezaten».

Martak beste familia batzuk ere animatu ditu ekimen honetan murgiltzera. Dioenez, «esperientzia aberasgarria da guztiontzat. Kultura berri bat ezagutzen duzu eta egokitzapenerako zailtasun guztiak gainditzen ikasten duzu. Gainera, ume bati bizipen berriak ematen dizkiozu; azken finean, familiako kide bat gehiago da».

«**ELKARTASUN KEINU BAT**». Eloien Rodriguez berangoztarrak lau urte daramatza harrera egiten, eta, bere iritziz, egitasmo honetan parte hartzea saharar herriarekiko elkartasun keinu bat da. «Familia bezala, poztasun handia ematen du horrelako ekimen batean parte hartzeak. Helburua da, etorkizunean, horrelako programak behar ez izatea; horrek esan nahiko lukeelako gatazka konpondu eta euren lurretara itzuli direla», adierazi du.

«Falik ez zekien euskaraz, hasieran, keinu bidez moldatzen ginen, baina, dagoeneko, zertxobait ikasi du. Niretzako alde hau oso garrantzitsua zen, egitasmoan parte hartu nahi nuelako, baina etxeko hizkuntza baldintzatu gabe»

ELOIEN RODRIGUEZ
BERANGOKO HARRERA-FAMILIA

«Esperientzia aberasgarria da, haientzako eta guretzako. Kultura berri bati buruz, ume bat mundu eta familia berri batera nola egokitzen den eta zailtasun guztiak gainditzen ikasten duzu»

MARTA PASTOR
GETXOKO HARRERA-FAMILIA

«Han dena da harea, ez daukate aterik, leihorik, ezta hozkailurik ere. Oso gutxitan jaten dituzte izozkiak, elikadura ere oso oinarritzakoa delako: dilistak edo makarroak, ia inoiz ez fruta, ezta arrainik ere...»

ITZIAR MATARRANZ
ERANDIOKO HARRERA-FAMILIA

Egitasmoan parte hartzean «poztasun handia» ematen dion arren, aitortu du ez dakiela zenbaterakoa den ona gero atzean utzi behar duen bizitza bat ematea; izan ere, azaldu du egitasmoak saharar herriaren errealtate gordinera hurbildu diela: «Familia guztiak haima batean bizi dira, baliabide gutxiarekin. Ez dago txorrotako urik, eta dagoena zisternetan banatzen dute. Basamortuko tenperaturak ere muturrekoak dira, udan 55 gradura irits daitezke, eta, neguan, gauak oso hotzak dira. Bestalde, erbestearen gaia ere oso presente dute, eta saharar herriaren askatasuna aldarrikatzen dute».

Dioenez, egitasmoak umeengan duen eragina izugarria da: «Hemen fisikoki indartzen dira, arreta medikoa jasotzen dute eta uretan jolastea bezalako gauza sinpleez gozatzen dute, han ia ezinezkoa dena». Gainera, familiako kide berri batek uda ahaztezina pasatzeko aukera ere badela dio: «Ez da lan handia, baina dedikazio apur bat behar da. Hala ere, babes sare bat izateak asko laguntzen du».

«**ESPERIENTZIA ABERASGARRIENA**». Getxoko Raquel Gutierrezek ere urteak zeramatzen

dira hilabete biren ostean»

Harrera-familiak eta elkarteek udako egonaldietan bitzako esperientzien irudiak.

idea buruan, eta seme-alabak nagusiagoak egin zirenean eman zuen pausoa. «Udan saharar umeak hondartzan ikusten genituen eta haien egoera ezagututa, guk ere ekarpen bat egin nahi genuen», dio. 2022an jarri zen harremanetan Getxoko harrera egiten duen elkarteagaz, baina, urte horretan ezin izan zuen umerik ekarri, pandemia-egoeragatik. Hala, 2023ko egitasmoan eman zuen izena, baita hurrengo urtean ere: «Momentuz, ahal dugun guztietan egingo dugu harrera; Nayem hartuko dugu, aurreko urte bietan gura etorri den umea, betiere haren gurasoek hala nahi badute».

Nayemen bilakaera ere azaldu du getxoztarrak: «Lehen urtean apenas zekien gure hizkuntza eta keinuen bidez komunikatzen zen. Bigarren udan, gehiago kontatu zigun kanpamentuetako bere bizitzari buruz. Hemen dutxak edo igerilekuak izatea harrigarria iruditzen zaie, gehiegizko uraren erabilerragatik. Eskailera erabiltzen ikastea ere erronka izan da haientzat, eta igogailuak ikaritzen zuen».

Raquelek ere ikuspegi positiboa partekatzen du: «Ez da soilik guk duguna partekatzea, haurrek gure begiak irekitzen baitizkigute. Bi

hilabeteen, sendagilearengana joateko aukera dute, osasun-arazoak konpontzeko eta gorputza indartzeko, hango kanpalekuetan ezinezkoa luketena. Gehienek % 10eko pisu-irabazia dute, eta horrek negua hobeto pasatzen laguntzen die». Azken finean, «oso gutxiarekin, asko lagundu diezaiekegu», gaineratu du.

«HAZTEN ARI DEN HARREMANA». Itziar Mataranzek Erandioko igerilekuan kartela ikusi zuenean hartu zuen erabakia: «Beraien baldintzengatik ez dituzte guk ditugun aukerak, beraz, udako hilabeteetan hori aldatzeko aukera ikusi genuen». Hala, bederatzi urteko Coriah uda bitan hartu du bere familiak, eta 2025ean errepikatzeko asmoa dute. «Hasieran, hizkuntzaren oztopoa zaila zen, baina denborarekin oso lotura sendoa sortu da. Berak ama eta aita deitzen digu, eta nire semeak dio bere arreba sahararra dela». Azaldu duenez, kultura bien artean desberdintasun asko daude, horregatik, «batzuetan bizitza ulertzeko modu biak bateratzea ez da erraza izaten». Hala ere, denaren gainetik esperientzia oso aberasgarria dela azpimarratu du: «Guri ere begiak zabaltzen laguntzen digu, ikusarazten digulako beste errealitate batzuk ere existitzen direla. Denoi mesede egiten digun aukera bat da».

«EKINTZA TXIKIA, ERAGIN HANDIA». Lamiakoko Ainara Soutek horrelako ekimenen garrantzia azpimarratu du: «Ume horientzat aukera bat da uda desberdin bat izateko, eta baita gure familientzat esperientzia eraldatzaile bat bizitzeko ere». Bere esanetan, «lehen aldiz iristen direnean, denak harritzen die: janaria, ura, baita jakintzat ematen ditugun erosotasun txikiak ere». Ainararentzat, «egiten dugun ahalegina oso txikia da irabazten dugunarekin alderatuta. Haurrak gozatzeko gogoz etortzen dira, eta asko irakasten digute zoriontasunari buruz sinpletasunean».

Egoera politikoa eta humanitarioa bere horretan dirauen bitartean, Oporrak Bakean bezalako programak funtsezkoak izaten jarraituko dute. Haurrek bizipen aberasgarriak izateaz gain, haien osasuna hobetzen dute eta urteko gainerako hilabeteak gogorrangoak ez izateko aukera izaten dute. Harrera-familiak argi dute: harrera egitea aukera bat baino gehiago, ekintza solidario bat da, eta merezi du parte hartzea. Izena emateko interesa duenak, martxoan izango du horretarako aukera. ◀

Parte hartzeko bideak:

- Aftal Getxo: 658 751 359 / atfalgetxo@gmail.com.
- Erandioko Nishma elkarte: 666 690 641 / asociacion.nishma@hotmail.es
- Leioako Sahararen aldeko elkarte Fath: 656 73 56 87 / leioasaharafath@gmail.com

Sopela Iturriaren auzia**Zipiriñeko iturria patioaren kanpoaldean jarriko dute**

Zipiriñe eskolako iturriaren kokapenari buruzko zalantzen ostean, otsailaren 19an, Eskola Kontseiluak erabaki zuen patio publikoaren kanpoaldean jarzea. Gobernu-taldeak azpimarratu duenez, hori bera bozkatu zuen gehiengoak Sopelako Udalak bultzatutako 2024-2025 partaidetza-aurrekontuen prozesuan. Iturriaren kokapenaren prozesua dela eta, Sopelako agintariak argitu gura izan dute iturria Zipiriñeko hesiaren kanpoaldean kokatzeko kostuaren zenbatekoa okerra zela lanen balorazio zuzena egin ahal izateko, eta horrez gain, iturria eskolako patioan jarri zela beharrezkoa zen aurretiazko komunikaziorik egin gabe. Eskola Kontseiluak iturria eskolan bertan jartzearen egokitasunari buruz zalantzak zituela jakitun eta prozesuan izandako gorabeherak aitortuta, gobernu-taldeak azaldu du egoera bideratu duela, «ahalik eta akordio onuragarriarena lortzeko sopoloztar guztiontzat». ◀

Sopela Naturaren babesa**100 zuhaitz landatu dituzte Iberreko ikasleek**

Denera, 100 landare berri landatu zituzten Lemotza ibaiertzaren inguruan. Besteak beste, sahatsak, hurritzak, lizarrak eta haltzak.

2024an 646 landare landatu zituzten Karabiondotik Manenera. SOPELAKO UDALA

Iberre institutuko DBHko lau garren mailako ikasleek Lemotzaren ibaiertza zaintzeko lanetan lagundu zuten. Denera, 100 landare berri landatu zituzten, besteak beste, sahatsak, hurritzak, lizarrak eta haltzak. Ekintza Udalak eta URAK duten elkarlanerako akordioaren baitan egin zen, eta ur agentziak ekarri zituen landare

horiek ekimena gauzatzeko. Hala-ber, azken urteetan, Udala Lemotza ibaiaren ingurua zaintzeko lanak egiten dabil, landare inbaditzailea kentzen eta bertako landaredia ordezkatzeko. 2024an, zehazki, 646 landare (zuhaitz eta zuhaixka) landatu zituzten Karabiondotik hasita Manenera arte. 2023an, beste 780 landatu ziren Txoperan. ◀

ander deuna
IKASTOLA

anderdeuna.eus

Biharko mundu berdinzalea

Berango Maskoten ordenantza

Elkarbizitza maskoten eta auzokideen artean

Berangon, maskoten jabeen eta gainerako herritarren arteko elkarbizitza eztabai-dagai izan da berriro ere, Elexaldeko aisialdi-gunean txakur solte batek haur bati eraso egin ondoren. Udalak azpimarratu du oso garrantzitsua dela animaliak edukitzeari buruzko udal ordenantza betetzea. Besteak beste, ordenantza horrek eskatzen die jabeei maskotak etengabe kontrolpean izatea eta gorotzak eremu publikoetan jasotzea.

Ageriko zauriak dituen adingabearen irudiek kezka sortu dute inguruan, eta uhalik gabeko txakurren presentziari buruzko kexak berpiztu dituzte eremu partekatuetan. Egoera horren aurrean, Udalak azpimarratu du guztiontzako egokiak diren bizi-

kidetza-guneak sustatu behar direla, gatazkak minimizatuz eta oraintsu gertatutakoa bezalako eszena desaginak saihestuz.

Udalaren konpromisoak barne hartzen du berdeguneen kudeaketa arduratsua, seguruak izan daitezen bai maskotakaz gozatzen dutenentzat, bai haiekaz kontaktua saihestu gura dutenentzat. ◀

Berango Eskaintza publikoa

Udal-pilotalekuko taberna kudeatzeko lizitazioa, martxan

Sabino Arana kaleko 25 zenbakian da goen udal-frontoiko taberna kudeatzeko eta ustiatzeko lizitazioa argitaratu du Berangoko Udalak. Zerbitzu-kontratua urte biko izango litzateke hasiera batean; hala ere, beste urte biz luzatzeko aukera eskaintzen du proposamenak. Urteko gutxieneko kanona 19.200 eurokoa da (BEZa barne), hau da, 800 euro hilean, baina enpresek eskaintza hori hobetu ahal izango dute euren proposamenetan. Esleipen-prozesua prozedura irekiaren bidez egingo dute, hainbat balorazio-irizpide kontuan hartuta. Hala, besteak beste, lehentasuna izango du ostalaritzan esperientzia duenak eta bezeroekiko arretari lehentasuna euskarari ematen dion eskaintzak. Berangoko udal-pilotalekuko taberna kudeatu eta ustiatzeko eskaintzak aurkezteko epea 15 egun naturalekoa izango da, lizitazio iragarkia argitaratu eta hurrengo egunetik aurrera. ◀

LOKALIA

Dena tokiko merkataritzarako.
Dena tokiko merkataritzarentzat.

laboralkutxa.com/eu/lokalia

LABORAL Kutxan geure aletxoa ipini nahi dugu, **tokiko merkataritzak** gure herri eta hirietako aktiborik handienetakoa izaten jarrai dezan.

LOKALIA laguntzeko jaio da, eta **irtenbide integrala** eskaintzen du, gauzak errazteko, lasaitasuna emateko eta saltoki txikien ezaugarri guztiak sendotzeko.

LABORAL
kutxa

Urduliz Kiroldagiko obrak**Martxoaren erdialdean hasiko dituzte Iparralde kiroldegiko obrak**

Martxoaren erdialdean hasiko dira Iparralde kiroldegia birgaitzeko obrak. Hala, 12 hilabeteko epea aurreikusi dute egingo dituzten lanak amaitzeko, eta aurrekontua 2.413.255,67 eurokoa izango da, BEZa barne. Construcciones Castellano S.A. izango da obra egiteko enpresa esleipenduna. Hurrengoak egingo dituzte: birgaitze energetikoa, Irisgarritasun Unibertsalera egokitzea, indarrean dagoen segurtasun-araudia betetzeko sektorizazio egokia lortzea eta antzeman diren patologiak konpontzeko lanak egitea. Bestalde, proiektua idazterakoan, gobernu-taldeak kiroldegia erabiltzen duten klubak (Urdulizko Eskubaloia Kluba, Basakick...) eskaerak eta beharrak ere kontuan hartu ditu. Hori dela eta, biltegiak, administrazio-lanerako bulegoa, entrenamenduetarako gimnasioa eta balio anitzeko pista atzemangarria jarriko dira karrejoaren eremuan. Komunak eta aldagelak ere hainbat beharren arabera dimentsionatuko dira. Kontuan hartuko da etorkizunean kirol-jardueren beste eskakizun batzuk egon daitezkeela, eta horiek bete gura dituzte eremu honen birgaitzeagaz eta kiroldegiaeren handitzeagaz. ◀

Urduliz Ekintza ugaritarako eremua**Gaztelekua, askotariko erabilerak hartzen dituen gunea**

Astean zehar herriko bizilagunen beharrak asetzeko eremua bihurtu da Gaztelekua: euskaltegia, piano-eskolak, ingurumen lan-taldea, pentsiodunen mugimendua, etab.

Eremuen erabilera Udalagaz sinatutako akordioaren bidez araututa dago. HODEI TORRES

Lehen, Urdulizko Gaztelekua aste-akabuetan erabiltzen zen nerabeen premiei zerbitzua emateko. Gaur egun, berriz, horrez gain, astean zehar herriko beste behar askori erantzuteko ere erabiltzen da. Egungo gobernu-taldeak herritarrei entzun eta betetzen ez ziren premiak zehaztu eta gero hartu du erabaki hori. Ondoren, eremuak garbitu eta berrantolatu egin dira. Horrela, erabilera hobe eta zabalagoa eman zaio potentzial handiko eta balio

anitzeko eraikin horri. Lehen solairua euskaltegirako eta piano-eskolarako erabiltzen da astean zehar. Eraikineko sotoa hainbat elkartek erabiltzen dute: euskara eta ingurumen lan-taldek, pentsiodunen mugimenduak, Belatzgorri mendiklubak, jai-batzordeak eta aurretiazko borondateen programak. Guneen erabilera Udalagaz sinatutako akordioaren bidez araututa dago. Erabili gura izanez gero, Udalari eskatu ahal zaio eta Udalak eskaera aztertuko egingo du. ◀

iGELDO

*ETXEKO TRESNAK *BURDINGINTZA
*SARRAILADENDA *ARGIKETADENDA

☎ 944631942

Kresaltzu Kalea 13. Erromo

Urteko 365 egunetan gaude zabalik

• Garbiketa gunea
• Denda eta okindegia
• GnG tailerra
• Solaguren Jatetxea

☎ 944 301 500

📍 Getxo eta Berango artean

GetxoGason Euskararekin bat!

Plentzia Uribe Kosta BHI institutua

Ikasle-talde baten mezu «iraingarriak» salatu dituzte

Uribe Kosta BHI institutuko hainbat ikasle salatu duenez, mezu «iraingarriak, matxistak eta homofoboak» jaso dituzte Batxilergoko beste ikaskide batzuegandik.

Otsailaren 25ean, klaseak hasi aurretik, hainbat ikasle eta irakasle batu ziren Plentziako ikastetxearen atarian, ikasle-talde batengandik jaso zituzten mezuak publikoki salatzen. Ikasleek adierazi dutenez, hasieran, «txantxa» bat bezala hasi zenak, laster utzi zion jolas izateari, «hainbat ikaskidek mezu desagokiak, baita mingarriak ere, jasotzen hasi ginenean». Hori gutxi balitz, gaineratu dute ikasle-talde horrek Batxilergoko beste ikaskide batzuen ordenagailuak hartu eta euren identitatea ordezkatu zuela mezuak bidaltzeko. Egoera horren aurrean, batzuek zuzendaritzara jo zuten, baina deitoratu dute zuzendaritzak ez zietela jaramonik egin, ez baitzuten egileen izenik eman.

Gaiak eztanda egin zuen otsailaren erdian, irakasle batek ere lekuz kanpoko eduki sexualak zituen mezuak jaso zituen. Horrek ere zuzendaritza-taldeari jakinarazi zion, eta une horretan hartu zituzten neurriak.

Zuzendaritza-taldeak HIRUKAri jakinarazi dionaren arabera, «irakasleak jasotako mezu berri izan eta hurrengo egunean kartelak jarri genituen zentro guztian. Klasez klase

Hainbat ikasle eta irakasle elkarretaratzea egin zuten institutuaren atarian.

Kezka

«Arazo larria da mutil gazteen artean zabaltzen ari den jarrera homofobo zein matxista. Hori dela eta, ez dugu onartuko gure ikastetxea espazio segurua ez izatea»

ere joan ginen arazoaren berri emateko eta ez egiteko esateko, baina gaia modu hezitzailean landu behar dugula uste dugu». Gaineratu dutenez, erabakiren bat hartu aurretik, gaiaren inguruko informazioa ere jasotzen egon dira, eta adierazi dute daborduko neurriak hartu dituztela ikasle arduradunen aurka, «dekretuak onartzen duen prozeduraren arabera».

Hala ere, elkarretaratzean egindako irakurketan, ikasleek deitoratu zuten lehenago neurriak hartu izan balituzte hori ez litzatekeela gertatuko: «Egoeraren aurrean, aldarrikatzeko erabakia hartu dugu, nahiz eta irakasle guztien babesak ez izan. Batzuen iritziz, gertatutakoa umeen arteko tontakeria bat izan da, baina guk ez dugu uste pertsonen identitatea ordezkatzea tontakeria bat denik». ◀

Lotsak galdu**BEA SEVER** Sexologoa

Zein da sexu-harremanak izateko ohiko maiztasuna?

Galdera honi erantzuteko, lehendabizi sexu-harremanak esaten dugunean zer esan nahi dugun argitu beharko genuke. Sexu-harremanak koitoa direla pentsatzeak, zenbait pertsona kanpoan uzteaz gain, gure erotika pobretzera eramaten gaitu. Beraz, maiztasuna ezberdina izango da sexu-harremanak esatean bestelako praktikak ere sartzen baditugu. Bestalde, «ohiko maiztasuna» batz besteko kopuru bat baino ez da. Pertsona batzuk kopuru horren gainetik eta beste batzuk azpitik daude. Zer dela eta egon beharko ginatke batz bestekoan? Zergatik uste dugu gehiengoak egiten duena guretzako egokiena dela? Gainera, harreman erotikoak izateko, testuingurua oso garrantzitsua da: bikotea dugun ala ez, harreman mota, elkarbizitza, zenbat denbora daramagun, haurrak dauden, balizko gaixotasunak, laneko ardurak, bestelako kezak, ordutegiak, neke fisikoa, estresa, autoestimua... Eta ez dugu ahaztu behar pertsona bakoitzak bere sexualitatea duela; denok ez ditugu gogo berdinak, eta ez ditugu zertan izan behar. Bikoteen kasuan, batek besteak baino gogo gehiago izango du beti, eta horrek ez du esan nahi gogo gehien duenaren neurria egokiena dela. Berea da, besterik ez. Sexua ez da zenbatzen. Garrantzitsuena ez da zenbat aldiz, zenbat denbora, ze luzera... baizik eta zelan sentitu garen, zer sentitu dugun. Gehiago ez da hobeto. Maiztasunik egokiena zuk nahi duzuna da. ◀

Bidali zuen galderak eta zalantzak
Bea Severrek erantzun ditzan,
gure sare sozialetatik
edo hiruka@hiruka.eus helbidera.

Uribe Kosta Udalsarea 2030

Iraunkortasuna sustatzeko asmoa du Mankomunitateak

Topaketan garapen jasangarriarekiko konpromiso partekatua indartzeko helburua izan dute eta etorkizuneko ekimenei buruzko hausnarketa bateratua ere egin dute.

Uribe Kostako Zerbitzuen Mankomunitateak lan-jardunaldia egin zuen joan den otsailaren 12an Udallerri Jasangarrien Euskal Sareagaz (Udalsarea 2030). Egitasmo horrek tokiko erakundeei laguntzeko eta jasangarritasuna sustatzeko helburua dauka.

Sopelako egoitzan egindako bileran, Barrika, Berango, Gorliz, Lemoiz, Plentzia, Sopela eta Urduizko ordezkariak izan ziren. Horretan, Mankomunitatearen testuingurua eta zerbitzuen nondik norakoak aurkeztu zituzten, eta Udalsareako idazkaritza teknikoaren eta eskualdeko udalerrien arteko elkarriketaren gunea sortu zuten.

Topaketako irudi bat. © UKZM

Topaketa horretan, iturriek zehaztu dutenez, garapen jasangarriarekiko konpromiso partekatua indartu zuten, eta Uribe Kosta eskualdeko etorkizuneko ekimenei buruzko hausnarketa bateratua egin zuten, norabide horretan aurrera egiten jarraitzeko. ◀

Lemoiz Euskara

Helduentzako euskara-ikastaroak

Joan den otsailaren 24an ireki zuten Lemoizko Udalak antolatutako helduentzako euskara ikastaroan izena emateko epea. Tailerra 40 ordukoa izango da, eta Lemoizen bizi diren 18 urtetik gorako pertsonen zuzenduta dago, euskara ikasteko edo maila hobetzeko aukera eskainiz. Klaseak martxoaren 11tik ekainaren 3ra emango dituzte, Lemoizko Jubilatuen Elkartearen lokalean. Ordutegi bi daude aukeran: martitzenetan eta eguenetan, 10:00-12:00 edo 16:00-18:00. Talde bat bakarrik osatuko da, beraz, ordutegitako edozeinetan joateko prest

HODEI TORRES

egotea gomendatzen dute antolatzailleek.

Izena ematea martxoaren 4ra arte egon da zabalik, baina leku libreren bat dagoen jakinarazteko, jo Armintzako kultur etxera. ◀

Uribe Kosta M8

Morez tindatuko da Uribe Kosta martxoaren 8an

Eskualdeko mugimendu feministak zein erakundeek deituta, askotariko mobilizazioak eta jarduerak egongo dira Emakumeen Nazioarteko Egunari begira.

Mobilizazioak eta askotariko jarduerak egingo dituzte egunotan.

Emakumeen Nazioarteko Eguna izango da zapatuan, hilaren 8an, eta, ohi legez, horri lotutako mobilizazio eta ekitaldi ugari egongo dira egunotan Uribe Kostako herri denetan. Martxoaren 8an ez ezik, eskualdeko erakundeek zein eragile feministek beste hainbat egunetan ere ekimenak antolatuko dituzte.

Erandion eta Urdulizen, Bilboko manifestaziora deitu dute. Aldiz, eskualdeko beste hainbat herritan mobilizazioak egingo dituzte zapatuan:

Leioan, 11:30ean elkarretaratzea egingo dute Errekalde plazan –bezeran ere gauza bera egingo dute–; Itzubaltzeta/Romon, manifestazioa 13:00etan abiatuko dute Santa Eugeniatik; Algortan, 12:00etan, Telletxetik; Plentzia eta Gorlizko herritarrek 12:30ean elkartuko dira Gorlizko udaletxe plazan; Lemoi-zen, elkarretaratzea 12:00etan izango da udaletxe parean; eta Sopelan, 18:00etan abiatuko dira udaletxe-tik. Horeez gainera, hainbat jardue-
ra egongo dira, adi agendara. ◀

Uribe Kosta Leioan eta Getxon

Metroa lurperatzeko ikerketa proposatuko du Foru Aldundiak

Bizkaiko Foru Aldundiak iragarri du azterlan tekniko eta ekonomiko bat egiteko eskatuko duela, Leioa eta Getxo udalerrietatik igarotzen den metroaren trenbidea lurperatzeko aukera ebaluatze-ko, udalerri bietako auzokideen eskaera bati erantzunez.

Carlos Alzaga Azpiegituretako eta Lurralde Garapeneko foru diputatuak Gernikako Batzarretxeko osoko bilkuran baieztatu duenez, Aldundiak azterketa egiteko eskatuko dio Bizkaiko Garraio Partzuergoari, baina metroaren trazaduran edozein aldaketa egiteko ardura Eusko Jaurlaritzari eta Euskal Trenbide Sareari (ETS) dagokiela zehaztu du. Alzagak nabarmendu duenez, Aldundiak azterlana «bultza» dezake, baina EAEko trenbideen Lurraldearen Arloko Planak zehaztuko ditu erkidegoan trenbide-garraioa garatzeko aukera egokienak.

Gaur egun, Bilboko metroaren 1. linea gehienbat gainazalean ibiltzen da udalerri horietan, eta horrek bizilagunen eskariak eragin ditu trenbidea lurperatzeko, hirigintza-inpaktua minimizatze-ko eta inguruko mugikortasuna hobetzeko. ◀

RPS 65/17

ARANTZA ETXEBARRIA
Hortz-Klinika

Odontologia orokorra
Ortodontzia

Periodontzia
PADI

Bidebarri 27, behea eskuina · ALGORTA

944 307 696

EROSI SARRERAK: nikeremaitetzaitut.eus
Itziar Ituño • Gure Zirkua • Gozategi • Golazeneko lagunak
Tapia eta Leturia • Eñaut Elorrieta • Olatz Salvador • Kai Nakai
ETA GEHIAGO!

maite zaitut

FESTA ERRALDOIA

Bizkaia Arena – BEC!

Maiatzak 3, 2025

A group of children are dressed in white long-sleeved shirts and large, stylized owl costumes. The costumes feature large, white, pointed ears with black outlines and three circular eyes. The children are wearing white masks with large, orange, triangular beaks. They are standing in a line, and the background is slightly blurred, showing more children and greenery.

Irudimenaren festa

Ordu batzuetarako bakarrik bada ere, nor garen ahaztu eta irudimena nahiz fantasia izan dira jaun eta jabe urteko ospakizunik koloretsuenean. Mozorro originalak eta ikusgarriak, landuak edo azken momentuan prestatutakoak, baita urtero errepikatzen direnak ere, denak balio du festan murgildu eta lagunakaz zein familiagaz ederto pasatzeko. Hona hemen aurtengo Uribe Kostako inauteriek utzitako irudi ikusgarriak.

TESTUAK: ANDER ZARRAGA • ARGAZKIAK: HODEI TORRES

Irantzu Sagarminaga eta Maitane Nerekan UK eta HIRUKAko kazetari ohiak

«Tokiko hedabideek jasotzen ez badute, ez du beste inork egingo»

Maitane Nerekan eta Irantzu Sagarminaga UK aldizkariko kazetari eta zuzendari izan ziren, garai ezberdinetan, eta elkarregaz aritu ziren duela hamar urte, beste hainbat kidegaz batera, HIRUKA komunikazio-proiektuaren sorreran. Sagarminagak kazetaritzan jarraitu zuen, eta bertako lehen erredakzioburua ere izan zen. Biak batu ditugu tokiko kazetaritzaren paperaz hausnartzeko.

TESTUAK: **ANDER ZARRAGA** • ARGAZKIA: **HODEI TORRES** ►

Zuen ustez, zein da tokiko komunikabideek gaur-gaurkoz duten papera? MAITANE NEREKAN: Gure herrietako kontakizuna egitea dela esango nuke. Gaur egun, kontakizunaren formatuak oso arriskutsuak dira, eta hurbil daukagunari buruzko informazioa tokiko hedabide batetatik jasotzeak askoz konfiantza gehiago ematen dit. Etengabe eta edonondik jasotzen dugu informazioa, eta zilegitasun berdina ematen diogu TikTok-eko bideo bati edo Berria-n irakurritako albiste bati; hori oso arriskutsua da. Horregatik, oso garrantzitsua da zuzenean iturrietara informazio bila doan herriko komunikabide bat izatea. Horrez gain, tokiko komunikabideek herriko eta eskualdeko kohesioa ere sortzen dute; hain justu, politika urbanistikoei difuminatu duten komunitatea gehien indartzea beharrezkoa denean.

IRANTZU SAGARMINAGA: Aldatu dena kontsumitzeko modua dela esango nuke. Irakurleek gutxi kontsumitzen dute, arinkeriaz eta iragazkirik gabe, eta horren eraginez Instagram informazio-iturri bilakatu da. Horregatik, hain zuzen ere, tokiko kazetaritzak lehen zeukan garrantzia baino askoz gehiago dauka gaur. Tokiko komunikabideek ez dituzte beraien helburuak aldatu, hartzaileak herri horietako irakurleak dira oraindik, eta badakite iturri horretan aurkituko dutela fidaga-

«Ez dut uste zuzendari hitza egokiena denik, lantalde baten arduradun edo koordinatzaile bezala bizi izan nuen; gauzak taldean edo beste elkarte batzuekin batera erabakitzen baikenituen»

IRANTZU SAGARMINAGA
EUSKARA IRAKASLEA ETA
KAZETARI OHIA

«Etengabe eta edonondik jasotzen dugu informazioa, eta zilegitasun berdina ematen diogu TikTok-eko bideo bati edo Berria-ko albiste bati; hori oso arriskutsua da»

MAITANE NEREKAN
FILOSOFIA IRAKASLEA ETA
KAZETARI OHIA

rritasuna, hainbat iragazki pasatzen dituen informazioa jasoko dutelako. Horrez gain, tokiko kazetaritza altxor baten gainean dago, eta hori hurbiltasuna da, baina horregatik ere da hain gatazkatsua. Gerra kazetaritzak bezala, tokioak badauka gatazkaren alde hori, borroka herrietan dagoelako eta horren berri eman beharra dagoelako. Hori egiterakoan beti egongo dira alde bi eta ikuspuntu bi gutxienez, eta kazetaria ez da izango ez batoren ez bestearen lagun.

Nolakoa izan da HIRUKAren bilakaera hamar urteotan? I. S.: Ilusio handiz, gogoz eta oso modu parte-hartzaile eta zabal batean abiatutako proiektua izan zela esango nuke, aurreikuspen sendo batzuk ere bazituena. Gero, egokitze-fase bat egon zen eta aurreikusitako guztia ez zen bete. Gaur egun, hedabidea egokitzen fase horretan hartutako erabakiak egonkortzeko unean dagoela esango nuke. Guk hedabide integral bat sortzeko helburua ikusi genuen, irratia ere izango zue-na, baina hori ez zen inoiz gauzatu. Papera-ren maiztasuna ere beste bat izan behar zuela erabaki genuen eta digitalari ere bestelako aukera batzuk eman nahi genizkion.

M. N.: Nik leku erosoago batetik bizi izan dut bilakaera: kooperatibista eta irakurlea bainaiz. Zentzu horretan, orain arte bizirautea

poztasunez ikusten dut, euskara eta tokiko-tasuna ardatz dituen proiektu bat mantentzea ez baita gauza erraza; izan ere, eskualde askotako hedabideak desagertu egin dira, baita gurean ere. Beraz, bizirik mantentzea oso polita eta garrantzitsua dela uste dut, baina, aldi berean, niri iratiaren gabeziak ere pena handia ematen dit, *UK* aldizkarian hasi nintzeanean *Koska* irratiko kidea ere nintzelako, eta *Justuri* irratia sortzeko prozesua ere bizi izan nuelako. *UK* aldizkariaren eraikin berean zegoen *Koska*, Amezti kaleko eraikinean, beraz, nik egun osoa pasatzen nuen bertan: batean, lanean, eta bestean, militantzian.

Zergatik ez zen iratiaren proiektua gorpuztu? M. N.: Irrati bat egitea ez da lan erraza, eta ez genuen irratigintzako profesionalik, guztia militantziaz egiten genuen, birziklatutako mahai batekin. Gainera, digitalizazioaren kontua ere etorri zen, eta nahiko ezjakinak ginen gai horretan; lizentziak eskatu eta jaso genituen, baina ez genekien oso ondo nola produzitzen zen irratia digitala. Gero beste hainbat kontu ere izan ziren: *UK*-tik HIRUKA-ra pasatzea trantsizio-prozesu garrantzitsua izan zen eta, aldi berean, herrian ere aldaketa politikoak ere ematen ari ziren garaia zen, eta bai batean zein bestean, jende berdina zegoen sartuta. Nik uste dut horrek guztiak ere eragina izan zuela.

I. S.: Proiektuak babes eta baliabide ekonomiko asko behar izan zituen: modu profesionalagoan lan egiteko irratirako lokal egokia beharrezkoa da, antena eta maila nahikoa emango dion mahai batekin. Pausoak eman ziren, baina astekaria eta agerkari digitala aurrera eramateak eragin zuen guztiari babesa emateko moduko indarrik ez egotea.

***UK* aldizkaria eskualdean erreferente bat izatea lortu zenuten, nola lortzen da hori?** M. N.: Gure aurrekoek lortu zuten hori, guri Jokinek eta berarekin lanean egon zirenek pasatu ziguten lekukoa. Beti saiatu ziren aldizkari desberdin bat egiten: Euskal Herri mailako bileretara joaten ginenean gu beti ginen modernoak. Argazkien kalitatea ere oso handia zen, argazkilari-talde oso ona zutelako, eta maketazioa ere asko zaintzen zuten. Atalak ere oso originalak ziren.

Nola aukeratzen zenituzten lantzeko gaiak? M. N.: Polemikoak zen batzuetan, bakoitzak bere ikuspuntua zuelako; horretarako, bilerak egiten genituen eta, askotan, kalera ere ateratzen ginen. Gogoratzen naiz Asier Menta-k argazkilariak askotan egiten zuela

Nerekan eta Sagarminaga irakasleak dira gaur egun, euskarakoa

HIRUKA 2015ean sortu zuten, *UK* aldizkaria, *UKberri.net* agerkari digitala eta *Justuri* irratia –lehengo *Koska* irratia– batu zirenean. Hainbat herritarren eta elkarteren ekarpenakaz, Uribe Kostarentzako komunikazio-proiektu bateratua egitea erabaki zuten. Horrek paperezko aldizkaria, webgunea eta irratia izango zituela aurreikusi zuten.

hori, ea zer aurkituko zuen. Kulturak lehentasuna zuen, eta aldizkaria zenez eta digitala ez genuenez lantzen, gaurkotasunaren kontua apur bat zoroa zen. Hori dela eta, saiatzen ginen egunerokotasunetik harago esanguratsuak ziren pertsonak edo istorioak bilatzen. Argitaratzen zenean, hurrengo hilabetekeo gauzak ere aurreikusi behar genituen, eta ez zen lan erraza. Gainera, euskaraz argitaratzen zenez, horrek ere asko mugatzen gintuen, gazteleraz egindako hainbat elkarriketa itzuli ere egin behar baikenituen; horregatik, saiatzen ginen lehentasuna ematen euskarazko berba zeukatenei.

I. S.: Argi zegoen herri bakoitzak bere lekua izan behar zuela, eta hori udalerrri bakoitzaren biztanle-kopuruaren arabera erabakitzen zen. Horrez gain, beti egoten zen elkarriketa sakon bat eta ahalegintzen ginen emakumeak eta gizonak tartekatzen, baina hasieran ez zitzaigun erraza egiten prest zeuden emakumeak aurkitzen; argazkia ere oso handia zen eta inork ez zuen nahi atera. Horrek ere adierazten du bagenuela kontzientzia puntu bat. Gero, denborarekin ikusi genuen posible

eta filosofiakoa, hurrenez hurren, baina kazetaritzan ere aritu ziren, UK aldizkarian eta HIRUKAn.

zela eta egin behar zen gauza bat ere bazela. HIRUKAn ere horrek jarraitu zuen eta kirolean horren aldeko apustua ere egin genuen, ikusgarritasun hori emateko, hain zuzen.

UK aldizkariak ez zuen Internetera jauzi egin, zergatik? M. N.: *Ukberri.net* zegoelako. Gaurkotasuna guk baino askoz hobeto lantzen zuen Interneteko ataria zen, eta beraiei ere aitortza egin behar diegu ezinbestean. Hori egiten zuen beste hedabide bat bazegoenez, ez genuen beharrezkoa ikusi. Agian albisteak ez zituzten guk bezain hobeto lantzen, baina arinago eta Interneten hobeto funtzionatzen duten eskemak baliatuta egiten zuten.

I. S.: Hortik irratia aukera ere azaldu zen, eta horrela azaldu zen, nolabait, eskualdean bestelako komunikabide integral bat sortzeko aukera, erronka eta asmoa.

Beraz, UK, Ukberri.net eta Koska irratia batu eta HIRUKA sortzea erabaki zenuten. Nola eta zergatik hartu zenuten erabakia? I. S.: *Justuri* irratia sortzeko kontua mahai gainean jarri eta Tokikomen hasieran geundenez, iku-

Etorkizunaz

I. S.: «Proiektuari diru-laguntzen morrontza gutxiago izatea eta babes sozial eta ekonomiko independente handiagoak opa dizkiot. Uribekostarrei ere esango nieke proiektu hau beraiena ere badela, ez dezatela urruneko gauza bat bezala begiratu»

M. N.: «Nik irratia egunen batean martxan jartzea nahiko nuke. Uribekostar eta euskaldun sentitzen den edonork babestu beharko luke HIRUKA»

si genuen eskualde bakarrean posible zela komunikazio-eskaintza zabal eta integrala eskaintzea, denon sinergiak eta aukerak baita. Horrez gain, ikusi zen proiektuak elkar-egintzatik haragoko egitura bat izan behar zuela; hala, kooperatiba egitea erabaki zen. Zer nahi genuen eta zer ez erabakitzeko bilerak luzeak izan ziren, eta uste dut oso modu parte-hartzailean egin zela dena, elkar-teetako jendea egon zelako eta denbora asko eman genuelako, ilusioz egindako proiektua izan baitzen, babes sozial eta ekonomiko zabala-ekin eta aurreikuspen sendoeekin.

Nola gogoratzen dituzue aldizkaria inprentara bidaltzeko unerik txarrenak? M. N.: UK-ko *zierreak* oso gogorrak izaten ziren; batzuetan goizaldeko 01:00ak arte geratu behar izaten ginen. Gure aurretik egon zirenek gaitasun handia zeukaten kaosean lan egiteko eta produktu oso onak ateratzeko, nahiz eta askotan iruditua aldizkaria ez genuela inola ere inprentara bidaliko.

I. S.: Uste dut denborarekin ordenatuagoak egiten joan ginela, baina horrek ez du esan nahi onak zirenik. HIRUKA astekari bihurtu zenean, oso gogorrak izan ziren *zierreak*: berandu bukatzen genuen, artikulua bat ez bazen falta, argazki bat zen edo publizitatea, eta behin aldizkaria bukatuta, hurrengoarekin hasi behar ginen... Ez zegoen modu normalik hori astez aste aurrera eramateko.

Zuek irakaskuntzan zabiltzate orain, kazetaritza-lana faltan duzue? M. N.: Kazetaritza, ez. Tokikotasuna, bai. Niri UK-k herriarekin atxikimendua eman zidan, herria hain sakon ezagutu ahal izatea opari izugarria izan zen, aukera eman zidalako pertsonak, istorioak eta gatazkak oso ondo ezagutzeko. Gaur egun, ez dut kazetaritzaren faltarik, batetik, lan-baldintza txarrentatik, eta bestetik, askotan gaiak ezin nituelako nahi besteko saktasunarekin landu. Aldiz, irratia falta bai daukat.

I. S.: Kazetaritza ez da maitale asko dituen lan-bidea; irakaskuntzarekin gertatzen den bezala, beti izango dituzu gorrotatzen edo kritikatzuten zaituzten gehiago, maite zaituztenak baino. Egia da lan-baldintzak ez direla konparagarriak, kazetaritza lanbide prekarioa delako zentzu askotan; batez ere, tokiko euskarazko kazetaritzaz ari bagara, horrek militantzia puntu bat ere baduelako. Hala ere, euskara irakaslea izan arren, kazetaria nintzenean euskaratik hurbilago nengoela sentitzen nuen, egunero erronka berriak suertatzen zirelako. ◀

Martxoa-apirila

Barrika

Martxoak 14, 21 eta 28

Ludoteka

18:00 | Ander Deuna aretoan eta liburutegian
Hainbat tailer egingo dituzte herriko txikientzako. Hilabete honetan: musika-tresnak, tapiz txikia eta txiki-txef.

Martxoak 22, zapatua

Hitzaldia: *Nondik gatoz?*

19:00 | Ander Deuna aretoan
Giza paleontologiarako sarrera laburra.

Berango

Martxoak 15, zapatua

Antzerkia: *Artea*

19:00 | Berango Antzokian
Helduentzako komedia, Ramon Agirre, Joseba Apaolaza eta Asier Hormazagaz.

Martxoak 16, domeka

Antzerkia: *Kalean otso etxean uso*

18:00 | Berango Antzokian
Txotxongiloak, antzerkia eta irudimena nahasten dituen antzezlan.

Martxoak 30, domeka

Antzerkia: *Arlote bat*

18:00 | Berango Antzokian
Ekain pailazoak bere bizipenak kontatuko ditu.

Erandio

Martxoak 16, domeka

Antzerkia: *Amak*

19:00 | Merkatu Zaharrean
Ikastola bateko itxaron gelan atera ezinik dauden lau emakumeren istorio desesperagarria.

Martxoak 19, eguaztena

Hitzaldia: *Familia-eskola*

17:00 | Bekoa ikastetxean
Seme-alaben teknologia digitala erabiltzea.

Martxoak 22, zapatua

Go!azen

17:00 | Merkatu Zaharrean
Umeentzako telebista-saio ospetsuaren ikuskizuna zuzenean!

Getxo

Martxoak 14, barikua

Antzerkia: *Arizona*

20:00 | Muxikebarrin
Aitziber Garmendiak eta Jon Plazaolak beraien etxea defendatu beharko dute.

Martxoak 15, zapatua

Antzerkia: *Rigoleta*

19:30 | Muxikebarrin
Moldaviako Opera Nazionalaren ekoizpena.

Martxoak 21, barikua

Kontzertua: *Olaia Inziarte*

21:00 | Muxikebarrin
Zerrautsa bere azken diskoa aurkeztuko du.

Martxoak 28, barikua

Bertso-afaria

21:00 | Algortako Mugarri tabernan
Bertsolariak: Maialen Lujanbio eta Unai Iturriaga.

Gorliz

Martxoak 15, zapatua

Nordic Walking

10:15 | Ibarreta plazan
Izen-ematea turismo bulegoan eta 946 774 348.

Martxoak 22, zapatua

12. Indaba Txapelketa

08:00 | Elizako plazan

Martxoak 23, domeka

Ibilbide zirkularrak

09:00 | Ibarreta plazan
Izen-ematea turismo bulegoan eta 946 774 348.

Leioa

Martxoak 14, barikua

Antzerkia: *Guiton Onofre. El picaro perdido*

20:30 | Kultur Leioan
Pepe Viyuela aktorea bueltan da, komedia eta musika bateratzen dituen obra honegaz.

Martxoak 23, domeka

Antzerkia: *Scrooge eta mamuak*

18:00 | Kultur Leioan
Charles Dickensen *Gabon Ipuina* eleberraren egokitzapen librea.

Martxoak 28, barikua

Kontzertua: *Sensei Music Ensemble*

18:00 | Kultur Leioan
Galizia, Euskadi eta Kataluniako mestizaje musikala.

Lemoiz

Martxoak 15, zapatua

Antzerkia: *Alter hegoak*

18:00 | Armintzako kultur etxean
Helduentzako antzerkia.

Martxoak 30, domeka

Umeentzako zinema

18:00 | Andrakako kultur gelan

Plentzia

Martxoak 16, domeka

Plentziatruck

11:00 | Ontziola plazan
Bigarren eskuko azoka.

Martxoak 16, domeka

Plentziako historian nabigatu

11:00 eta 12:15 | Turismo bulegoan
Publiko guztientzako bisita gidatua.

Martxoak 21, barikua

Antzerkia: *¡Digame...!*

19:30 | Goñi Portalen
Araldi, Plentziako emakumeen kultur elkarte.

Sopela

Martxoaren 1etik 23ra

Urepel 10 urte

Kurtzio kultur etxean
Urepel abesbatzaren argazkien eta kartelen erakusketa. Martxoaren 22an, kontzertua eskainiko dute Kurtzion, 20:00etan.

Martxoak 14, barikua

Dantza garaikidea: *OTS*

20:00 | Kurtzio kultur etxean
Herri Gogoa Euskal Herriko lehen zigilu diskografitxoan oinarrituta dantza-lana.

Martxoak 28, barikua

Antzerkia: *Arizona*

20:00 | Kurtzio kultur etxean

Apirilak 5, zapatua

30. Esaera Zaharren

Txapelketa

11:00 | Sopelako udaletxe plazan
AEK-k antolatutako tradizio handiko txapelketa. Libe Goenaga eta Asier Alcedogaz.

Urduliz

Martxoak 16, domeka

Bisita gidatua Burdin Hesira

09:30 | Andra Mari elizatik aterata
Izen-emateak: 946 762 061 edo HAZan.

Martxoak 22, zapatua

Kontzertua: *Red House Revival*

21:00 | Urdulizko kultur etxean
Blues gaua.

MARTXOAK 14

Auditorium // 20:30 // 10 €

GUIÓN ONOFRE. EL PÍCARO PERDIDO

Cía. El Vodevil (Madrid)

MARTXOAK 21

Auditorium // 20:30 // 10 €

¿QUIÉN NOS DISPARÓ?

Antzerkiz (Euskadi)

MARTXOAK 23

Auditorium // 18:00 // 6 €

MR SCROOGE ETA MAMUAK

Khea Ziater (Euskadi)

MARTXOAK 28

Auditorium // 20:30 // 10 €

SENSEI MUSIC ENSEMBLE

(Euskadi)

APIRILAK 4

Auditorium // 20:30 // 10 €

VIDA

Javier Aranda Teatro (Aragoi)

APIRILAK 6

Auditorium // 18:00 // 6 €

MOKO

Gorakada (Euskadi)

APIRILAK 11

Auditorium // 20:30 // 10 €

**LO ÚNICO QUE VERDADERAMENTE QUISE TODA LA VIDA
ES SER DELGADA**

Butacazero (Galizia)

APIRILAK 25

Auditorium // 20:30 // 10 €

NI FLORES, NI FUNERAL, NI CENIZAS NI TANTÁN

La Dramática Errante (Euskadi)

APIRILAK 12

Auditorium // 20:00 // 5 €

BASILEARA BEGIRAI

Leioa Kantika Korala (Euskadi)

Leioa
KULTURA

Bizkaia
foru aldundia
diputación foral

SAREA
EUSKADIKO
ANTZOKI SAREA
RED VASCA
DE TEATROS

Lehen/Orain **Gaztelubide rotonda. Lamiako-Romo, 70eko hamarkadan**

EGILEA: JAVIER LANDETA GARCIA

Uribitakora

TESTUA
Beñat Vidal
Gurrutxaga

DOINUA
Gure aurreko
guraso zaharrak

ARGAZKIA
Hodei Torres

Itsasoa

Ez naiz kexatzen, benetan daukat bizimodu erosoa.
Pribilegio bat dut gainera jaiolekutik jasoa: guztia ez da beti izaten gura besteko gozoa, gainez egiten dudanean, dena denean lausoa, eskerrak behintzat esku eskura daukadala itsasoa!

Ez da kapritxo iragankor bat ez da garairako moda.
Berdin aurrera joaten den arren moteldu ohi da denbora, estresa behera erakartzen dit eta animoa gora.
Nahiz hasieran gogor den, hobe sentitu ohi naiz gerora eta negua izanda ere niretzat beharrezko da.

Hotza, zakarra, leuna, beltza, gazia, hitsa, hezea.
Harea, haitza, ura, aparra, kresal usaina, haizea.
Nahiz niretzako bihurtua den dagoeneko klizea; uler dezaket, ez da erraza askotan entenditzea arnasa hartzeko behar dudala itsasoa murgiltzea.

ALBE

Algortako
Bertsolari
Eskola

Izanen aldizkaria Sortzaile gazteen agertokia

«Gazteen sormena argitaratzeko euskarri bat eskaini nahi dugu»

Zortzi neska gaztek *Izanen Gazten Aldizkaria* sortu dute, Euskal Herriko sortzaile hasiberrientzako plaza bat izateko helburua duen hilabetekaria. Txapelketetatik kanpo, gazte sortzaileen diziplina guztietako lanak (testuak, marrazkiak, argazkiak, bideoak, abestiak...) ezagutzera ematea da beraien xedea. Urruzuno lehiaketako egonaldian ezagutu zuten elkar, eta hortik jaio zen proiektuak daborduko ale bi argitaratu ditu.

Naia Urtaran getxoztarra eta Haizene Merino sopoloztarra proiektuaren sortzaileetako bi dira, eta, azaldu dutenez, «agerikoa da gazte sortzaileen egoera ez dela onena gaur egun, batez ere, kulturaren gainbehera dela eta. Badaude txapelketak eta halako erakusketa handiak, baina horretatik kanpo ez dugu

Merino eta Urtaran.

Irakurri
hemen
elkarriketa
osorik.

inolako aukerarik». Hori dela eta, aldizkaria sortzea erabaki zutela azaldu dute, lehiakortasunik gabeko sorkuntza sustatzeko.

Azaldu dutenez, aldizkari bat argitaratzea erabaki zuten, lasai irakurtzeko zerbait egin gura zutelako: «Etengabe azkar eta aldatzen ari den errealitate eta sareek harrapatzen gaituzte eta guk ez dugu aldizkari soil bat eskaini nahi; guk giro, sentsazio eta atmosfera bat eskaini nahi dugu». Momentuz, formatu digitala aukeratu dute eskuragarritasuna bermatzeko, nahiz eta etorkizunean bertsio fisikoa egitea ere planteatzen duten.

Oraingoz, beraien erronka nagusia denboraren kudeaketa dela diote, ikasketakaz uztartu behar baitute proiektua. Hala ere, ilusioz eta konpromisoz ari dira lanean, euskal gazteen sorkuntzak bistaratzeko. ◀

ANTZERKIA

KRISTALEZKO ZOOA

Tennessee Williams

MARTXOAK 21-23

ESTREINALDIA EUSKARAZ

GARAREN babesaz

LORALDIA FESTIBALAREN kolaborazioarekin

Moldaketa eta zuzendaritza:
Natalia Menéndez

Itzulpena eta euskerara egokitzea:
Kepa Errasti

Antzezleak:
Mikel Losada
Ione Irazabal
Miren Gaztañaga
Arnatx Puertas

Musika:
Luis Miguel Cobo

Eszenografia:
Monica Boromello

Ikus-entzunezkoak:
Gheada

Figurinista:
Tania Tajadura

Argiztapena:
Juan Gómez Cornejo

Zuzendari laguntzailea:
Getari Etxegarai

ARRIAGA ANTZOKIAREN EKOIZPEN BERRIA

Billbao

EL CORREO™ GARA

Deia

bake

Bizkaia

SEIZ

Radio

Elizab

inaem

mondagon

Lingua

fcc

Media

Amplante

TEATRO
ARRIAGA
ANTZOKIA

Chaos in Algorta Herriko punk-oi! taldeen bilduma

«Udalerri honetan estalita zegoen errealitate bat plazaratu zuten taldeok»

IKER RINCON MORENO ►

Azken hamarkadetan Algortan izan diren punk-oi! taldeak bildu eta gogoan izateko asmoz, *Chaos in Algorta* izeneko bilduma osatu dute. Instituzioetatik kanpo, lagunaren arteko elkarlanean eta inolako laguntza publikorik gabe gauzatu den proiektua da, eta 2003tik hona eszenan aritu diren 17 talde bildu ditu. Mikel Piña-k eta Asier Loresek azpimarratu dutenez, Algortan entsegu lokal publikoen eta kontzertu aretoen falta nabaria bada ere, bertako taldeek Euskal Herriko punk-oi! mapan kokatzea lortu dute. Bilduma daborduko entzungai dago sarean, baina binilo formatuan ateratzeko asmoa dute, eta kopia fisikoak eskura dituztenean herrian aurkezpenean egitea dute buruan.

Nondik dator mota honetako lan bat egitearen ideia? Konturatu ginen 2003tik hona punk-oi! talde dezente egon direla gure herrian; belau-naldi ezberdinetakoa, eta gazte askoren bizitzako une asko markatu dituztenak. Horiek guztiak disko batean biltzea zen ideia.

Nortzuk bultzatu duzue hori? Piña-k gure herriko musikaren inguruko liburu bat egiteko ideia zeukan. Instituzio eta zirkuitu ofizialetatik kanpo mugitu diren taldeen inguruan idatzi nahi zuen, Getxo Sound, pop eta historia horietatik aparte; baina, azkenean, ez zuen liburu baterako adina material ikusten. Bestalde, Lores talde ezberdinen diskoak grabatzen ari zen. Egun batean, bion arteko elkarriketa batean, bilduma bat egitearen ideia sortu zen: talde bat, kanta bat. Gure inguruko punk-oi! eszenako musikariekin hitz egin, eta proiektua martxan jarri genuen.

Askotariko belaunalditako taldeak batu dituzue... Nahiz eta belaunaldi ezberdinetakoa izan, denok ezagutzen dugu elkar. Azken finean, gure estiloko musika munduan murgilduta gaudenak oso gutxi gara. Gure artean, Algortan egon diren taldeen zerrenda egiten hasi ginen, kontaktuan jarri eta aurrera egin genuen.

Zelan ekoiztu duzue? Grabazio gehienak Loresek egin ditu, Algortako talde askok entseatzeko duten lokalean. Hala ere, talde batzuek

Algortan aurkezpen bat egitea dute buruan, kopia fisikoak dituztenean. HODEI TORRES

Binilo formatuan

«Diskoa online plataformetan entzungai dagoen arren, oraindik ez dago formatu fisikoan; asmoa da biniloan argitaratzea»

Parte-hartzea

«Zaila izango zela pentsatzen genuen, baina kontrako gertatu da. Taldeekin harremanetan jarri ginenean, berehala martxan jarri ziren. Jendeak gogo handiz hartu du proiektua»

kanpoko estudioetan grabatzea aukeratu zuten, euren gustuko soinua bilatzeko. Diseinuak Ander Pergoik egin ditu. Dena Algortan ekoizten saiatu gara, eta ez da inongo laguntza publikorik jaso nahi izan. Lagunen arteko lana izan da.

Zelan baloratzen duzue Algortako punk, oi! eta rock musika-taldeen bilakaera? Oso era positiboan. Algortan, beste herri batzuetan ez bezala, ez dago entseatzeko lokal publikorik, ezta kontzertu aretorik ere. Gainera, tabernaren bat kontzertuak antolatzen saiatzen denean, isunak jasotzen ditu. Hori guztia kontra izanda ere, talde dezente sortu dira, eta batzuk Euskal Herri osoan ezagunak bihurtu dira. Algortaren izena Euskal Herriko punk-oi! mapan kokatu dute. Agian, ez da Udalak gure herri-rako nahi duen publizitatea, baina guri bost!

Zelako garrantzia izan dute musika-mota horiek inguruan? Benetan uste dugu garrantzi handia izan zuela gure herrian, estalita zegoen errealitate bat plazaratu zuelako. Postalezko herri honetan, errepresioa egon da, euskara baztertuta dago, eta espekulazioak gazte zein nagusi asko kanporatu ditu herri-tik. Horiekin guztiarekin lotutako aldarrikapenak ez ziren bertako musika taldeetan entzuten edo ikusten, baina mugimendu honek hori ekarri zuen. ◀

Yera Llona eta Asier Martiarena Muralismoaz

«Muralek balio dute azaltzeko nor garen eta zer dugun gure inguruan»

Yera Llona eta Asier Martiarena artistek egindako muralek eskualdeko paretak argiz bete dituzte. Euren irudien bidez, **Uribe Kostako historia eta faunaren berri emateko helburua** bete dute.

NAHIA MARTINEZ GONDRA ►

Duela urtebete sortu zuten Yera Llonak eta Asier Martiarenak YA Murals izena duen muralismo enpresa. Denbora gutxian, hainbat lan-eskari jaso dituzte eta, apurka-apurka, jendearen onespena ere irabazten ari direla baieztatu dute. Maiz errepikatzen dira natura, mitologia eta eskualdeko faunaren inguruko irudiak euren piezetan.

Nola sortu da zuon enpresa? ASIER MARTIARENA: Duela 4-5 urte ezagutu genuen elkar, tatuaje estudio berean lan egiten dugulako. Duela urte bat erabaki genuen proiektua hastea ikusteko ea muralismo enpresa batek funtzionatzen duen. Nik espraiekin soilik margotzen nuen eta Yerak pintzelarekin. Bi estiloak fusionatu genituen, eta orain arte.

YERA LLONA: Egin genuen lehenengo lana lagun baten furgoneta margotzea izan zen eta, oso ondo konpontzen ginela ikusi genuenez, proiektua hastea erabaki genuen.

Nolakoa izan da urte hau? Y.L.: Oso ondo joan zaigu lehenengo urte honetan. Hasi ginenetik lan asko atera zaizkigu eta proiektu politak egin ditugu Sopelan, Algortan, Bilbon, Basaurin...

Nortzuk dira zuon bezeroak? A.M.: Normalean, gehienak lokal partikularrak dira, baina azkenaldi honetan bezero handiagoak izan ditugu: Larrabasterrako Iberre institutuan murala egin dugu eskualdeko pasai eta biosfera irudikatuz, eta Bilboko Udalarentzako proiektu handi batean bi txandetan lan egin dugu, esaterako.

Nolakoa izan da Iberreko proiektua? A.M.: 2024ko ekaina-uztailean egin genuen, eta nerabeek ere parte-hartu zuten prozesuan.

Urtebete daramate YA Murals enpresagaz. HODEI TORRES

Hala, haiek ere ikasi zuten mural bat zerotik egiten. Hilabete oso bat egon ginen, euria egiten zuelako edo bero handia zegoelako. Hailere, oso pozik gelditu ginen mural horregaz.

Luzaroan, muralismoa gaizki ikusita egon da. Orain aldaketa bat gertatu dela uste duzue? Y.L.: Nik uste dut, apurka-apurka bada ere, jendeak ulertzen duela mural bat ez dela grafiti baten modukoa. Badaude inguru asko hormigoiez beteta edo zaharkitu itxurarekin, eta murali esker beste presentzia bat lortzen dugu. Argi gehiago ematen dio inguruari eta balio dute azaltzeko nor garen eta zer dugun gure ingurunean. Horren adibide da Iberre institutuko murala: bertan azaltzen ditugu Urko putzuaren inguruan dauden animalia ezberdinak.

A.M.: Algortan, adibidez, kokoteraino zeuden grafitien munduaz. Yera eta biok Algor-tagraff ekitaldian sartuta gaude eta bertan ikusten da nola autonomia erkidego ezberdinetako artistak muralismoan ere lanean dauden. Polita da eta jendea gustatzen zaiola iruditzen zait. Beraz, bai. Garaiak aldatzen ari direla uste dugu. ◀

Zer egin amorruekin?

LEIRE ZORRAQUIN Gazte leioaztarra

Sare sozialak ez dira beharrezkoak bakoitzaren diskurtsoa berrelitzatzeko; autokritika bestea gorroto hitz handiekin gutxiestea baino askoz ere zailagoa da. Feminismoak eszenario honetan zer nolako papera izango ote duen galdetzen diot neure buruari: ibaia zabaldu ala zubia eraikitzeak harriak bildu.

Azkenaldian, sumatu dut haserretzeko aldarrikapenak beste balore batzuk alde batera uztea eragin duela. Emakumeok sumindu behar gara daukagunaren aurrean, batez ere, duela gutxi arte ezin izan dugulako egin. Baina zer egin beharko genuke gero hainbeste amorruekin? Mugimendu sozialen pedagogia faltak larritzen nau, zenbait sentimendu eta pertsona kanpoan uzteak. Feminismoarekiko arbuia zergatia aztertzerakoan datu anitz sartzen dira ekuazioan, baina gure aldetik borrokak zenbait sektore ez barneratzeko joerari buruz hausnartu beharko genukeela uste dut.

Noski, bada emakumeon borroka, eta gure protagonismoa itxuragabetu gabe, beharbada haserreak eskua eman beharko lioke samurtasunari, emozio anitzek izan dezaten lekua. Beharbada gizonek haien lekua topatu beharko lukete ez «aliatu» soil gisa, baizik eta mugimenduaren parte diren pieza bezala. Hau nola egin mendeko eztabaida izan liteke.

Zentzugabekeria nagusi

GORKA AURRE Irakurketan aditua

Irakurketari ez diogu garrantzirik aitortzen. Ikasleen irakurketa neurtzen duten txosten denetan emaitzak begioker eta maila urriko zaizkigu. Irakurtzen jakitetik urrun, nekez dekodifikatzen besterik ez dakigu. Irakurriaren kalitatea ere hala moduzkoa da. Idatzizkoan askoz ere txarrago.

Ikastetxeetan metodologia klasikoa nagusi. Bere «ekarpen» batzuk ulermenik eza, irakurketa geldoa, ikasketetan eragozpenak, frustrazioa eta motibazio falta izatean ikasleei egoera jasanezinak sortzen dizkie.

Eusko Jaurlaritzak LH6 eta DBH2-an 2023 eta 2024an egindako ikerketetan oinarritutako Ebaluazio Diagnostikoa (urte birik behin egiten da) aurkeztu du.

Euskara, Ebaluazioaren historikoan, mailarik urrienean dago. Ezagutza eta erabilera gainbehera garbian. Gaztekeran ere emaitza lazarriak dira. Hizkuntzotan, ikasleak testu errazak ozta-ozta ulertu eta idazki sinpleak egiteko gai baino ez dira.

Matematika, Zientzia eta Ingelesean ere, negargarri. Emaitza auhendarriok ikusita, Eusko Jaurlaritzak ondorengo Ebaluazioetatik ingelesa eta zientziak kendu egin ditu. Hurrengo ebaluazioan Euskara atalean egungo egoera izatekotan, euskara ere baztertu egingo da?

Zentzugabekeria nagusi.

Horoskopoa

Ura

(Abenduak 21-Urtarrilak 19)

Birusak azkarrak dira, baina zu are gehiago. Ingurukoak gatibu egon arren, jarraitu ihesian, ezkutatu bufanda eta txano azpian!

Otsoa

(Urtarrilak 20-Otsailak 18)

Daborduko kale egin duzu urte berriagaz batera egindako proposamen eta helburu guztiakaz. Inoiz ez da berandu, animo!

Adarra

(Otsailak 19-Martxoak 20)

Lagun horrek benetan behar zaitu. Erakusten ez duen arren, zu bere ondoan egotea eskertuko du. Iluntasun honetan bere argia izan zaitez.

Aitzurra

(Martxoak 21-Apirilak 19)

Asko motibatuko zaituen proiektu berri bat hastear dago zure lanean. Batu energiak eta segur aski emaitza polita izango duzue.

Hostoa

(Apirilak 20-Maiatzak 19)

Duela zenbat ez zoazela zinemara? Neguko plan ezin hobea da. Aprobetxatu eskaintza bereziren bat eta sustatu kultura!

Eguzkia

(Maiatzak 20-Ekainak 18)

Haserrearen kudeaketa landu nahian zabilta, edozer gauzagaz eztanda egiten baituzu. Boxeoa aukera ona izan daiteke.

Garia

(Ekainak 19-Uztailak 18)

Gertakizun txarrak aldentzen saiatu beharrean, konektatu zure tristuragaz hura ulertzeko eta uxatzeko. Zaila da, baina beharrezkoa.

Lastoa

(Uztailak 19-Abuztuak 17)

Maitasun kontuez ez duzu ezer jakin gura, baina, aldi berean, gero eta maitale gehiago erakartzen dituzu. Gura izango bazenu, zer?

Iratzea

(Abuztuak 18-Irailak 16)

Inauterietan dena eman duzu eta orain ahots gabe zabilta. Ibuprofenozko goiz horiek merezi izan dizute? Badirudi baietz!

Meta

(Irailak 17-Urriak 16)

Momentu ona da konexio berriak egiteko. Ilargia zure alde dago, beraz, ireki zaitez eta gozatu begirada berri horietaz!

Hazia

(Urriak 17-Azaroak 15)

Hainbeste parrandaren ostean deskonektatuta zaude eguneko bizitzaz. Eta bueltaxka bat ematen baduzu inguruko parke batetik?

Negua

(Azaroak 16-Abenduak 20)

Hilabete luzea izaten ari da eta deskantsu bat merezi duzu. Beharbada zure erantzukizunen zerrenda laburtu beharko duzu oraingoan.

Lanbide-Heziketako Ikastetxe Integratua

Centro Integrado de Formación Profesional

*Zure lanbidea
aukeratu!*

HEZIKETA ZIKLOAK CICLOS FORMATIVOS

GRADO MEDIO Y SUPERIOR

ERDI-MAILAKO HEZIKETA-ZIKLOAK

- **Martxoak 31** Erizaintzako laguntzailea (D eta A ereduak)
Aux. Enfermería
- **Apirilak 1** Osasun-larrialdiak (D eta A ereduak)
Emergencias Sanitarias
- **Apirilak 2** Ibilgailu Automobilen Elektromekanika
Electromecánica de Vehículos (D eta A ereduak)
- **Apirilak 3** Karrozeria (A ereduak)
Carrocería
- **Apirilak 9** Telekomunikazio-instalazioak (A ereduak)
Instalaciones de Telecomunicaciones
- **Apirilak 10** Mekanizazioa (B+)
Mecanizado

GOI-MAILAKO HEZIKETA-ZIKLOAK

- **Martxoak 31** Osasun-dokumentazioa eta Administrazioa (A ereduak)
online Documentación y Administración Sanitarias
- **Apirilak 1** Haur-hezkuntza (D ereduak)
- **Apirilak 8** Gizarte eta Kirol Animazioko eta Irakaskuntza (D ereduak)
- **Apirilak 8** Fabrikazio Mekanikarako Produktzioaren Programazioa (A)
Programación de la Producción de la Fabricación Mecánica
- **Apirilak 9** Automatizazio eta Robotika Industrial (A ereduak)
Automatización y Robótica Industrial

ATE IREKIAK

Puertas abiertas

Martxoaren 31tik
apirilaren 10era

18:00

¡Tu futuro hoy!

2025-2026

IKASTURTEA

E M A N I Z E N A

A P Ú N T A T E

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

HEZKUNTZA SAILA

DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN

www.fadura.eus
944 06 90 00
GETXO BIZKAIA

LAN
POLTSA

BOLSA
DE TRABAJO

LANBIDE HEZIKETA
dual

C. Walter, E. Munne eta A. Garamendia Getxo Rugby Touch

«Komunitate inklusibo baten parte izateko aukera da»

Kide berriak bilatzeko kanpaina betean daude Getxo Rugby Toucheko kideak. Ciaran Walter, Elidia Munne Ribot eta Asier Garamendi Ruiz jokalaria bezala berba egin dugu kirol berezi honi buruz.

NAHIA MARTINEZ GONDRA ►

Zer da touch-a? Zertan ezberdintzen da errugbiagaz? CIARAN WALTER: Kontakturik gabeko errugbiaren bertsio bat da, abiadura, arintasuna eta talde-lana azpimarratzen dituen, eta, aldi berean, errugbi tradizionalaren plakaketaren itxura fisikoa ezabatzen duena. Plakateen ordez, defentsak *touch* bat egiten diote baloia daraman jokalaria -eskuagaz ukituta normalean-. Jarraian, jokalaria *roll-ball* bat egin behar du: gelditu, baloia lurrean jarri eta horren gainetik pasa. *Touchak* edo kontakturik gabeko errugbiak pase azkarrak, lasterketa iheskorak eta defentsak apurtzeko talde-lana ditu ardatz. Plakatzerik eta norgehiagoka gogorrik ez dagoenez, kirol egokia da hasiberriak errugbi munduan hasteko. Halaber, adin-tarte zabala duten gizonek eta emakumeek elkarregaz jolasteko aukera ematen du.

Zerk definitzen du kirol hau? C.W.: Inklusioa funtsezkoa da, adin, genero eta trebetasun-maila guztietako pertsonen parte hartu dezaketelako. Talde-lana eta komunikazio ona ere funtsezkoak dira arrakastarako.

Egun, zenbat pertsona zarete taldean? C.W.: Gaur egun jokalarien nukleo sendoa gara, eta noizbehinka etortzen diren jokalaria ere ditugu, bi astean behin edo hilean behin. Hala ere, ditugun jokalarien kopurua handitu nahiko genuke entrenamenduetan ariketa berriak probatu ahal izateko eta gure «talentuen harrobia» garatzeko, etorkizuneko txapelketei begira.

Kide berri bila zaudete. Zergatik eman izena taldean? ELIDIA MUNNE RIBOT: Nire kasuan, semeak errugbian jokatzen du eta *touch* mis-

Getxo Rugby Touchen jokari berrien bila dabiltza. HODEI TORRES

Amak eta errugbia

ELIDIA MUNNE RIBOT: «Emakume eta ama bezala, dei berezi bat egin nahiko nieke errugbiko haurren amei. Getxo Rugby Touchen jokatzea oso modu polita da euren mundura hurbiltzeko eta errugbiarekiko eta euren balioekiko duten grina handia partekatzeko»

toko talde hau beste guraso batzuen bitartez ezagutu nuen. Emakumeak behar zituzten eta entrenamendu batera hurbiltzera animatu nintzen... Eta hemen jarraitzen dut. Errugbiko modalitate ez-kaltegarri bat ikasten duzu, aire zabalean ariketa fisikoa egiten duzu, bikain hartzen zaituen talde baten parte zara... Ezin dut gehiago eskatu!

ASIER GARAMENDI RUIZ: Kirol hau saioan jartzeko modu bikaina da, arintasuna, erresistentzia eta koordinazioa uztartzen baititu, errugbi tradizionala bezain zorrotza izan gabe. Kontakturik ez duenez, edozein pertsonarentzat aproposa da, bere esperientzia maila, egoera fisikoa, adina edo generoa kontuan hartu gabe. Gainera, jarduera kardiobaskularra da, eta aktibo eta osasuntsu mantentzen laguntzen zaitu. Baina gauzarik onena giroa da. Ez da kirola bakarrik, lagunak egiteko, talde-lanaz gozatzeko eta komunitate inklusibo baten parte izateko aukera ere bada. Barre egitea, une dibertigarriak partekatzea edo, besterik gabe, errutinatik irteera bilatzen baduzu, kirol honek hori guztia eta askoz gehiago eskaintzen dizu. ◀

Politeknika Txorierri eskola kooperatiboan GJHODS zigilu ospetsua jaso du

Politeknika Txorierri eskola kooperatiboan ODS zigilua jaso zuen Madrilen egindako Irakaskuntzako Kooperatibak eta 2030 Agendan duten zeregina jardunaldien seigarren edizioan. Estatuko Irakaskuntza Kooperatiben Federazioak (UECOE) ematen du aitoren hori, eta ikastetxeak Garapen Jasangarrirako Helburuekin (GJH) eta 2030 Agendarekin duen konpromisoa nabarmentzen du.

Sari hori jasotzeko, beharrezkoa izan zen GJHei lotutako ikastetxeek egindako ekimenak erakusten zituen dokumentazioa aurkezte. Formatu horren barruan, bi modalitate zeuden: A modalitatea, esperientzia puntualak biltzen dituena; eta B modalitatea, urteko esperientzia bertikalak nabarmentzen dituena.

Politeknika Txorierri, hezkuntza-berrikuntzan erreferentea, bi modalitateetan aplikatu zen. Asmo handiko proiektu horrekin, iraunkortasuna bere prestakuntza-eskaintzan txertatzeko gaitasuna erakutsi du, ikasleak ikasgeletatik haratago doazen eta komunitateari zuzenean eragiten dioten ekimenetan inplikatu.

Esperientzia puntualek ikasleen, irakasleen eta tokiko eragileen arteko lankidetzaren sustatu dute. Ekintza horiekin loturak ezarri dira hainbat elkarte edo erakunderekin, hala nola Derio-ko Udalarekin, Igurcorekin (eguneko egoitzak), APNABirekin (Autismoaren Espektroko Nahas-

Zergatik aukeratu Politeknika Txorierri?

- **Erdi eta Goi Mailako Lanbide Heziketa hainbat espezialitate teknikotan.**
- **Prestakuntza duala, ikasketak eta praktikak enpresetan konbinatzen dituena.**
- **Goi-mailako LHko tituludunentzako espezializazio-ikastaroak.**
- **Industria- eta teknologia-sektoreetako enpresentzako etengabeko prestakuntza.**
- **Batxilergo zientifiko-teknologikoa, unibertsitate-prestakuntza gisa.**
- **Hezkuntza-berrikuntzagatik eta aldaketa teknologiko eta sozialetara egokitzeagatik nabarmentzen da.**

mendua duten Pertsonen Elkarte) eta EMAU-Sekin (gizarte-bazterkeriako arriskuan dauden pertsonen eskaintza), besteak beste.

Bestalde, ikasturtean zehar garatzen diren ekimenekin, ikasleek epe luzerako konpromisoa hartzea lortu dute, etorkizun jasangarri batera bideratutako jarduerekin. Zalantzarik gabe, Politeknika Txorierri prestakuntza esperientzia emateaz gain, gizarte konpromisoaren eta ingurumen erantzukizunaren baliorako bidea ereiten irakasten du. BABk (Bizkaiko elikagaien bankuak), LAGUNARTEANek (etxebabatasunean baliabiderik ez duten pertsonak), APASOsek (animalien babesleak) eta beste askok ere parte hartu dute.

Aitorpen horrek Politeknika Txorierri GJHak bere ingurunean integratzeko beste eragile batzuekin egindako lana islatzen du. Aliantza horiek indartzeko lanean jarraituko dute, eta aldaketa positiboa bultzatuko duten ekimen berriak garatuko dituzte, bai ikastetxean, bai inguruan.

EZAGUTU POLITEKNIKA TXORIERRI. Laster, Ate Irekien Jardunaldiak egingo dituzte, instalazioak, metodologia eta hezkuntza-eskaintza ezagutzeko. Batxilergoko saioak martxoaren 12an eta 26an izango dira; Lanbide Heziketakoak, berriz, martxoaren 26an eta apirilaren 7an, 8an eta 9an.

Hirukira olgetan

© GARBIÑE UBEDA

SOLUZIOAK:

AURREKO
SOLUZIOAK

Zein da zein?

Sukaldeko tresnen izenak ezagutzen al dituzu? Den-denak?

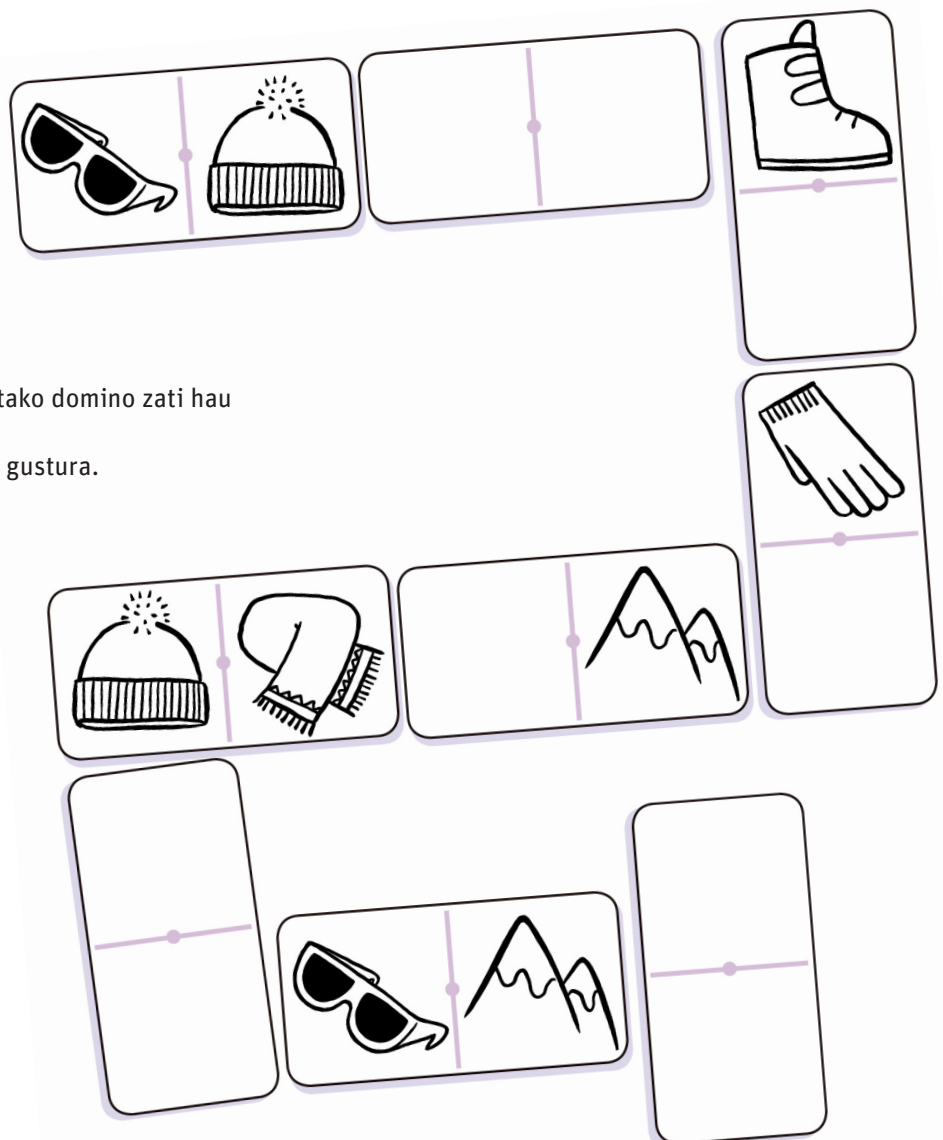
Hona hemen horietariko batzuk. Lotu irudi bakoitzari bere izena.

Baina izen bat falta da. Ba al dakizu zein tresnari dagokion?

Dominoan

Osatu lauki zuriak elurretako domino zati hau zuzena izan dadin.

Bide batez, margotu zure gustura.

Itzala

Zein da
Zaku-zahar
pertsonaiaren
itzal zuzena?

Osa itzazu lauki zuriak domino
zati hau zuzena izan dadin.

Dominoan

Lantzeko inauteria

Begira, begira! Han aurre-
aurrean dagoen pertsonaia
tente beso-zabal hori Miel Otxin
da, bide-lapur moduko bat.
Gaizto samarra izan behar du,
erretzera baitaramate txatxoek.
Aurkitu bi txatxo multzoen
artean dauden aldeak. Hamaika
dira guztira.

Zer ari zara ikasten?

UNAI ITURRIAGA
BILBO

Farmazia eta parafarmazia ikasten ari naiz, baina oso zaila da. Egia esan, ez da espero nuena, pentsatzen nuen beste gauza batzuk irakasten zituztela, errazagoa izango zela... Beste aukera batzuk ere izan nituen, baina hemen hartu nindutenez, bada, geratu egin naiz.

ENEKO AIARTZA
SOPELA

Nik fisika ikasten dut; Batxilergoan gustatzen zitzaidan ikasgai bat zen, probatu nuen, eta, dagoeneko, laugarren mailan nago, karrera amaierako lana prestatzen. Hasieran, matematika ere pentsatu nuen ikastea, baina fisika da benetan gustatzen zitzaidana, beraz, hemen geratu nintzen.

MAIALEN ANUZITA
BILBO

Farmazia eta parafarmazia ikasten ari naiz Leioan; ikasketak ez dira gauza erraza, baina banabil saiatzen; gutxika-gutxika aterako dut. Hasieran, probatzearen hasi nituen ikasketa hauek, baina esan behar dut gustatu zaizkidala. Hala ere, informatika eta honen artean egon nintzen hasieran.

MALEN DE LA FUENTE
IRUN

Matematika ikasten ari naiz eta hirugarren mailan nago. Ingeniaritza informatikoa ere aukeratzekotan egon nintzen, baina, azkenean, matematiketan sartzea erabaki nuen. Karrera gogorra da, baina gustura nago; gainera, ematen duena baino irteera gehiago ditu: irakaskuntzan, finantzetan, ikerkuntzan...

BEÑAT SASIAIN
ASTIGARRAGA

Matematika ikasten ari naiz; gustatu zitzaidalako esango nuke. Karrera gogorra da, asko ikasi behar da, baina, hala ere, pozik nago. Lan-aukera asko ematen dituen ikasketak direla ere esan digute, baina, egia esan, oraindik ez dut erabaki zertan egin nahiko nukeen lan, ikusiko dut aurrerago.

MAIDER ZUGAZTI
HERNANI

Fisika ikasten ari naiz, kuriositatea nuelako munduak eta fenomenoek nola funtzionatzen zuten ulertzeko. Oso-oso pozik nago egindako aukeraketarekin. Asko gustatzen zait karrera. Nire beste aukera bat matematika zen, baina azkenengo momentuan fisika aukeratu nuen. Ondo aukeratu nuen.

OIER CUERVO
TOLOSA

Ingeniaritza elektronikoa ikasi nuen eta EHUn aukera eman zidaten fisikarekin konexioa egiteko. Egia esan oso gustura nago aukeratutakoarekin. Fisika zen nire bigarren aukera, baina teknologiagatik, azkenean, elektronikoa aukeratu nuen, eta pozik nago egindako aukeraketarekin, bai.

ARRIETA ALVAREZ
ARRIGORRIAGA

Fisika ikasten dut. Dibulgazio zientifikoko bideo asko ikusi nituen Youtuben eta erabaki nuen bide hau hartu nahi nuela. Oso interesgarria iruditu zitzaidan gradua. Ez zitzaidan asko kostatu erabakia hartzea, argi nuen hori gustuko nuela eta institutuan ere pozik nengoen fisika irakasleekin.

Paula Vidal Beguiristain

Nongoa

Itzubaltzeta/Romo.

Adina

35 urte.

Zertan dabil

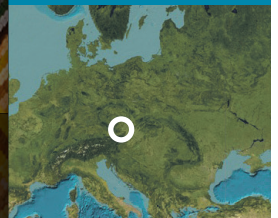
Lanean eta abentura bila.

Noiz heldu zinen?

2017.

Noiz arte bertan?

Auskalo.

Lurraldea

Austria.

Azalera

83.878 km².

Hiriburua

Viena.

Biztanleria

9.027.999 (2022).

Hizkuntzak

Austriako alemana da gehien erabiltzen den hizkuntza. Dialekto ugari daude, eta erromaniera ere Estatuak onartutako hizkuntza gutxitua da.

Moneta

Euroa.

«Atzerrian bizitzea beti da abentura bat»

IKER RINCON MORENO ▶

Patuak bere kartak jokatzen dituenean, onena da haiei kasu egitea. Hori izan zen, hain zuzen ere, gure protagonistak egin zuena: Viena inoiz bisitatzea ere pentsatu gabe, balsen eta Habsburgotarren hiria bere etxe bihurtu zitzaion. Erasmus moduan hasi zena lan-eskaintza bihurtu zen, eta 2017tik, Austriako hiriburua da bere joko-zelaia. Noiz arte? Bidaia abentura izateari utzi arte edo lagunek eta familiak «erreskate» bat antolatu arte.

Paulak dioenez, Viena Austrohungariar Inperioaren epizentroa izan zen, eta gaur egun ere arkitektura inperialagatik eta giro kultural apartagatik nabarmentzen da. Halaber, mahasti gehien dituen hiriburua da, eta hamar urtez jarraian munduko bizitzeko hiririk onena izan da. Aitorpen hori ez zaio harritzekoa egiten getxoxtarrari, izan ere, kafetegi historiko batean kafe bat eskatzeak esan nahi du bertan orduak eman ditzakezula irakurtzen, lasai, inork presarik izan gabe. «Establezimien-

du hauetan ideia handiak sortu ziren, eta, seguruenik, baita 'bost minutu gehiago' esateko aitzakia ere».

Aitortzen du alemana ez dela erraza, «baina pazientziagaz eta lagunakaz, dena ikas daiteke». Ekitaldiak eta kongresuak antolatzeak aukera eman dio tokiko bizitzan integratzeko, baita egoera absurdo bezain ahaztezinak bizitzeko ere. «Ia hamar urte pasa diren arren, denetarik gertatu zait hemen. Uneoro abentura bat da».

Schnitzel-a da Vienako plater izarra, Sacher tarta eta *Mozartkugeln* bezalako postre ikonikoakaz batera. Edariei dagokienez, Vienak ardo zuri bikainak ekoizten ditu, baina garga-doa da benetan «izarra», nahasketa «zantalzagarriak» dituzten arren, hala nola garga-doa eta Coca-Cola.

Vienan paseatzea historian murgiltzea da, erromatarrek Vindobona sortu zutenetik gaur egunera arte. Kale horietan ibili dira Mozart eta Freud bezalako jeinuak, eta bertako kafetegietan Europako ideia iraultzaileenetako batzuk jaio dira. ◀

Sopelako Atxabiribil hondartza Pelikula baten agertoki, 1964an

Kantauri itsasoko denborale bortitz batek itsasontzi ingeles bat bota du Getxoko itsaslabarren kontra, eta haren ikatz-zama haitzetan barreiatu da. Horren jakitun, herri osoa gauez gerturatu da, beharrak akuilatutako giza marea baten antzera, olatuek eta mareek ekarritako urre beltz hura jasotzera...

...Halaxe hasten da Ramiro Pinilla idazle getxoztarraren *Las ciegas hormigas* eleberria (1960), 1960ko Nadal Saria irabazi zuen obra gogoangarria. Istorioak gizartearen taupada gordina islatzen du, gerraren ondoko urteetako miseria eta beharrak azaleratuz. Ez da soilik naufragio baten kronika; Pinillak langile-klasearen egoera eta gizartearen errealitate latza irudikatzen ditu, ezeren truke borrokatzen duten herritarren istorio gordin eta zirrargarri baten bidez.

Literaturaren arrakastak zinema munduan ere oihartzuna izan zuten. Handik gutxira, Oswald Döpke zinemagile alemaniarra eleberria pantaila handira eraman zuten. 1970ean estreinatu zen *Die blinden Ameisen*, eta Uribe Kostako hainbat lekutan filmatu ziren sekuentzia esanguratsuak, hala nola Algortan eta Sopelako Atxabiribil hondartzan. Orri honetan ikus ditzakegun irudiok islatzen dutenez, azken hori izan zen

FILMAREN FOTOGRAMA.

filmaren agertoki nagusietako bat, non, naufragioa irudikatzeke, itsasontzi handi baten maketa erraldoia eraiki zuten 1964an, hareatzaren ondoko haitzen magalean. Gainera, tokiko hainbat auzokidek zinemaren munduan lehen urratsak emateko aukera izan zuten, filmaketan estra moduan parte hartu baitzuten.

Sei hamarkada igaro dira Pinillaren lana pantaila handira eraman zutenetik, eta iaz, 2024an, Garbi Losada aktore eta antzerkigile getxoztarrak taula gainera eraman zuten, Muxikebarrigaz koprodukzioan. ◀

hirukalagunen txokoa

Sari ederrak eskura!

Zozketa

Maite zaitut festa erraldoia

Herri-omenaldi erraldoi batek «Maite zaitut» esango die Pirritx, Porrotx eta Marimotots pailazoei BECen, maiatzaren 3an. Galduko duzu? Eman ezazu izena eta gozatu festa horretaz!

Zozketan parte hartu gura baduzu, apirilak 6a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Teilatupean ikuskizuna

Apirilaren 13an, 5 eta 11 urte arteko umeentzat beren-beregi sortutako ikuskizuna taularatuko dute Getxoko Muxikebarri Antzokian, 18:00etan. Parte hartu zozketan eta irabazi sarrerak!

Zozketan parte hartu gura baduzu, apirilak 6a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Ibaizabalen liburua

Ibaizabal argitaletxearen ekimenez, 3 eta 6 urte arteko haurrentzako liburu eder hau zozkatuko dugu. Zuretzat gura duzu? Bada, eman ezazu izena eta zorte on!

Zozketan parte hartu gura baduzu, apirilak 6a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zelan egin HIRUKAlagun?

Webgunean: hiruka.eus/harpidetza/laguna

Idatziz: hirukakoop@hiruka.eus

Deituz: 944 911 337 • 688 812 368

Urtean 35 euroren truke, Uribe Kostako euskarazko komunikazio-taldearen bultzatzailea eta partaidea izango zara.

M8

Emakumeen
Nazioarteko Eguna

#Ni Feminista Naiz

Feminismoa zurekin bat